

Slovenski VESTNIK

LETNIK XL.

CELOVEC, PETEK, 13. DECEMBER 1985

ŠTEV. 50 (2255)

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 7 šilingov
mesečna naročnina 25 šilingov
celoletna naročnina 250 šilingov
P. b. b.

Dober glas skupne šole je treba spet vzpostaviti

Hitro in popolno rehabilitacijo skupne šole in dvojezičnega pouka so zahtevali na skupnem zborovanju v ponedeljek 9. 12. 1985 v Celovcu predstavniki obeh osrednjih slovenskih organizacij, Nadstrankarskega komiteja za obrambo dvojezičnega šolstva, učitelji iz dvojezičnih šol in odborniki raznih prosvetnih društev. Sprejeli so to izjavo:

„Udeleženci zborovanja pozivajo koroško deželno vladno, naj se zoperstavi neresnični in obrekovalni negativni propagandi v zvezi s skupnim šolstvom, ker le ta že predolgo škoduje ugledu Koroške in avstrijskemu manjšinskemu šolstvu. Ni namreč prepoceni zahtevati od deželne vlade in deželnih šolskih oblasti, da se brezpogojno priznajo k pedagoško primernemu delovanju učiteljev in učiteljic, ki pod najtežjimi pogoji poučujejo v popolno zadovoljstvo večine staršev.

Navzoči na zborovanju pričaku-

jejo, da bo koroška deželna vlada dala ob začetku leta 1986 pozitivne poudarke.

— s tem da bo vzpodbudila starše, naj prijavijo svoje otroke — v polnem zaupanju v pedagoško usposobljenost učiteljic in učiteljev — k dvojezičnemu pouku, — s tem da bo proglasila obisk dvojezične šole za cilj, ki naj bi ga vsak skušal doseči, saj je za vsakogar prednost.

Soglasno so udeleženci srečanja ugotovili, da občutljivo manjšinsko šolstvo ne prenese politično moti-

viranih uradniških posegov. Vsem dosedaj znanim „modelom — od načrtovane nastavitve dodatnih učiteljev do delitve razredov v posameznih predmetih — manjkajo kakršne koli pedagoško utemeljene zasnove. S tem ogrožajo cilje učnih načrtov avstrijskih šol kot tudi učenje, ki je usmerjeno v sporazumevanje in mirno sožitje.

POTREBNA JE KONSTRUKTIVNA REŠITEV

V trenutku zavozene politične situacije je konstruktivna rešitev potrebnejša kot kdaj prej. Zato opozarjajo navzoči s poudarkom, da je edina pot, ki jo je mogoče ubrati: začeti s šolskimi poizkusi. S tem bi bilo zagotovljeno,

1. da se prizadeti učitelji in starši lahko postopoma vključijo v razpravo o izboljšanju skupnega dvojezičnega pouka,

2. da bi v ospredju stala razvoj novih didaktičnih sredstev in ukrepi za dodatno izobraževanje učiteljev,

3. da bi morebitni sistem dveh učiteljev, pri katerem bi oba učitelja imela znanje v obeh jezikih, previdno uvedli in najprej preizkusili zgolj v nekaterih poizkusnih razredih,

4. da bi imeli ob koncu večletnega obdobja šolskih poizkusov urejene in pedagoško utemeljene modele za izboljšanje dvojezičnega šolstva na Koroškem.

Takšno ukrepanje izključuje prenaplajene politične odločitve, ki bi ne koristile skupni šoli in skupni bodočnosti.

Za Zvezo slovenskih organizacij: dr. Marjan Sturm

Za Narodni svet koroških Slovencev: mag. Franc Wedenig

Za Nadstrankarski komitej za obrambo dvojezičnega šolstva: dr. Vladimir Wakounig.

Delegacija Zveze sindikatov Slovenije pri koroških Slovencih

V sredo in četrtek 11. in 12. 12. 1985 se je mudila na Koroškem na uradnem obisku pri Avstrijskem sindikatu (ÖGB) delegacija Zveze sindikatov Slovenije pod vodstvom njenega predsednika tov. Marjana Orožna.

Delegacija Zveze sindikatov Slovenije je obiskala tudi predstavnike koroških Slovencev. Na sedežu ZSO se je srečala s predsednikoma ter tajnikoma NSKS in ZSO ter tajnikom KKZ.

Predstavniki koroških Slovencev so goste iz Slovenije seznanili z najnovjšim razvojem na področju dvojezičnega šolstva na Koroškem še prav posebej pa so spregovorili o vlogi avstrijskega sindikata pri uveljavljanju socialnih, gospodarskih in tudi narodnostnih pravic delovnega človeka na južnem Koroškem. Predstavniki koroških Slovencev

so pozitivno omenili, da se je avstrijski sindikat pred letom dni izrekel proti zahtevam nemško-nacionalističnih sil po ločevanju šolarjev in učiteljev po jezikovni pripadnosti, kritično pa so omenili, da sindikat v lastnih vrstah ne upošteva dejstvo, da na Koroškem živijo tudi delavci-pripadniki slovenske narodne skupnosti in bi potemtakem sidikat moral tudi upoštevati dvojezičnost.

Z delegacijo Zveze sindikatov Slovenije so se predstavniki koroških Slovencev domenili za nadaljnje stike in razgovore.

Koliko velja odločitev vrhovnega sodišča?

Kogar osumijo, da deluje v smislu nacionalsocializma, tisti nima pravice kandidirati pri volitvah. To je spoznalo prejšnji teden avstrijsko ustavno sodišče in s tem naknadno potrdilo tudi pravilnost odločitve, ki je prepovedala kandidature neonacistične skupine „Aktion Neue Rechte“ pri zadnjih visokošolskih volitvah.

Medtem ko antifasiistični tabor upa, da npr. neonacistični NDP in njenemu predsedniku Burgerju ne bo več mogoče izrabljati volitev za rušenje obstoječega političnega sistema, se ob tej odločitvi ustavnega sodišča pojavljajo nova vprašanja: kdo bo namreč odločal o tem kaj je udeleževanje v smislu neonacizma? Neodvisno od tega, da ravno pravosodni minister dr. Harald Ofner do sedaj ni videl potrebe odločno ukrepati proti desnoekstremnim skupinam, je sedaj notranji minister Blecha izjavil, da spoznanje sodišča niesar ne bo spremenilo. Spoznanje predpisuje namreč samo ukrepanje v smislu očnega „NS-delovanja“. Kdor še naprej ščuva proti tujim delavcem, ali razširjuje protimanjšinsko misel-

Občni zbor novinarjev

Na rednem občnem zboru sindikalnega združenja koroških novinarjev je bil v sredo ponovno izvoljen za predsednika sekcije novinarjev kulturni urednik KTZ Manfred Posch. V poročilu o minulem delovnem obdobju je poudaril, da se je v številnih koroških uredništvih že uveljavila moderna tehnologija obdelovanja besedil, s pomočjo monitorjev. V naprotju s pričakovani pa se je izkazalo, da so se s tem delovni pogoji novinarjev poslabšali, ker se je delo v resnici podaljšalo. V tej zvezi sekcija novinarjev pri izdajateljih časopisov vztrajala med drugim na zahtevi po razširitev uredništev, kar je tudi posledica številnejših dogodkov, o katerih je treba poročati.

V predsedstvu novinarske sekcije nasleduje Petra Wieserja kot zastopnik slovenskih novinarjev urednik Našega tednika Franc Wakounig.

nost — temu se ni treba bati. Saj bo za takšne ljudi še vedno veljalo formalistično razlaganje avstrijskih zakonov...

Gre za šolo vsega južnokoroškega prebivalstva

„Trenutna razprava o manjšinskem šolstvu ima tudi nekaj pozitivnega“, to je bila ena izmed ugovoritev na ponedeljkovem posvetu o obrambi dvojezičnega šolstva (glej tudi izjavo na tej strani). „Pozitivno je to, da si ne stojijo več nasproti zgolj zagovorniki ‚šole za manjšino‘ in ‚šole za večino‘, temveč, da se jasno izoblikuje osnovno nasprotje med zagovorniki šole za večino in zagovorniki šole, ki ustreza potrebam južnokoroškega prebivalstva.“

Vedno bolj jasno postaja, da imajo nasprotniki sedanje ureditve manjšinskega šolstva pred očmi le interese večinskega naroda (izboljšati hočejo le pouk ‚nemških šolarjev‘). Na drugi strani pa se krepi sodelovanje zagovornikov takšne šole, ki obvaruje pripadnike

manjšine pred getoizacijo (pred porivanjem v kot) hkrati pa se trudi za dejansko zblizevanje med pripadniki obeh narodnosti. Čeprav je ta demokratična fronta po številu pripadnikov seveda v primerjavi s tristrankarsko politično večino še precej šibka, so vsi strokovni argumenti na njeni strani. To ne sme ostati brez političnega učinka.

Vsi modeli, ki so jih predložili nasprotniki sedanje ureditve so bolj ali manj zahrblno usmerjeni v ločevanje šolarjev, ki je nujno povezano z usodnim poslabšanjem položaja pripadnikov slovenske narodne skupnosti.

Nasprotno pa bi bilo v interesu prebivalstva južne Koroške, da odgovorni politiki priznajo, da ima dvojezično šolstvo poseben status, ki zahteva posebno previdno delo!

Učimo se na slabih izkušnjah ki jih imajo s politiko ločevanja na Južnem Tirolskem

Podijska diskusija slovenskih in južnotirolskih študentov na Dunaju

V koliko so možne primerjave med Koroško in Južno Tirolsko, če gre za manjšinsko vprašanje? Mnogo odgovorov na to vprašanje je bilo slišati na podijski diskusiji Kluba slovenskih študentov in študentk na Dunaju ter dunajske sekcije Južnotirolske visokošolske zveze prejšnji četrtek na dunajski univerzi.

Predavalnica I Novega univerzitetnega inštituta je bila nabito polna. Nad 400 ljudi je prišlo, da prisluhne razpravi o „dveh narodnih manjšinah v primerjavi“, kot se je glasila glavna tema večera. Diskutirali so deželni poslanec Hubert Frasnelli (član vodstva Južnotirolske ljudske stranke SVP), dir. Reginald Vospersnik (predsednik FUENS), prof. Peter Gstettner (predstavniki Komiteja za obrambo dvojezične šole na Koroškem) ter doc. Karl Stuhlpfarrer (Inštitut za sodobno zgodovino, Dunaj). Moderator diskusije je bil bivši televizijski intendant Wolf in der Maur.

Kaj je bilo torej slišati zanimivega?

Vospersnik: Primerjati je mogoče stopnjo zadovoljstva...

Kot prvi je spregovoril ravnatelj Vospersnik. Prirediteljem se je zahvalil za pobudo, ki je (prvič v Avstriji) privedla do oficialnega srečanja predstavnikov koroških Slovencev in nemške manjšine z Južne Tirolske. Če govorimo o primerjavah, tako Vospersnik, potem že takoj srečamo osnovno koroško dilemo. Saj je na Koroškem šestokrat mogoče z različnih strani slišati, da je primerjava dmačega manjšinskega vprašanja z južnotirolskim nemogoča. Toda kadar gre za uveljavljanje protimanjšinskih tendenc, si ravno KHD skuša pomagati s primerjavami od Schles-

wig-Holsteina pa do Južne Tirolske. Tudi uradna Koroška se brani konkretnih primerjav, a tem bolj glasno poudarja, kako vzorno ureditev manjšinskega vprašanja da ima napram drugim...

Vospersnik dalje: „Vsekakor ni mogoče postavljati na popolnoma enako raven dve različni narodni skupnosti, toda primerjati je mogoče stopnjo zadovoljstva, na kateri posamezne narodne manjšine živijo. Pri tem velja kot načelo — to ugotavlja tudi FUENS —, da zna vsaka manjšina sama zase oceniti, kateri kulturno politični ukrepi ji zagotavljajo oz. pospešujejo obstoj in razvoj.“ V tem oziru da je za mnoge manjšine postala dvojezičnost neka samoumevnost, druge jo pa po svoji etnični in ekonomski situaciji zopet odklanjajo. Osnovno načelo manjšinske politike mora biti in ostati, da manjšina sama lahko odloča, kaj je zanjo važno in pravilno in po kateri poti bo zagotovljen nadaljnji obstoj narodne skupnosti. To načelo različnih poti pri reševanju manjšinskih problemov pogotuje tudi tesno solidarnost

med posameznimi manjšinami v Evropi.

Stuhlpfarrer: Širša primerjava ponazaruje različna izhodišča

Zgodovinar Stuhlpfarrer je na uvod postavil izjavo pokojnega novinarja Clausa Gattererja, ki je položaj koroških Slovencev rad primerjal s položajem ladinke narodne skupnosti na Južnem Tirolskem. Nato se je posvetil nekoliko širšemu okviru možnih primerjav: Razlike v številu pripadnikov, načinu naselitve (pri južnih Tirolcih bolj strnjen kot pri koroških Slovencih) in intenzivnosti kontaktov do večinskega naroda v državi (pri južnih Tirolcih manjša kot pri Slovencih v Avstriji) dajo osnovne podatke za konkretne primerjave in sklepe. Osnovno vprašanje so vsekakor tudi ekonomske razmere. Je manjšina v lasti produkcijskih sredstev (na Koroškem ni!), ima preko lastnega gospodarstva tudi dostop do politične moči in oblasti v svoji regiji. Nemško prebivalstvo Južne Tirolske je imelo močno izgrajeno gospodarsko infrastrukturo že za časa Habsburžanov, medtem ko je na južnem Koroškem še do danes ni. Ravno take okoliščine pa so odločilne pri razvoju kulturnega standarda vsake manjšine (šola, mediji...). Taka primerjava vsekakor na-

(Dalje na 2. strani)

PREBERITE

na strani

- 2 Kje so „evropske dimenzije“ trenutnih šolskih modelov?
- 3 Uspešna uprizoritev Cankarjevega Kurenta v Celovcu
- 4 Planinska fotografija se uveljavlja
- 5 Pestra kulturna dejavnost v Ločah
- 8 Razgovor s smučarjem Rokom Petrovičem
- 8 Pred izidom zbirke pesmi Hanzija Artača

„Dobro sosedstvo zagotavlja mir“ 30 let Avstrijsko-jugoslovanskega društva na Koroškem

V znamenju 30-letnega delovanja je bil prejšnji teden občni zbor Avstrijsko-jugoslovanskega društva na Koroškem, na katerem se je zbralo „jubilejno“ število članov, ki so se jim pridružili še številni častni gostje z obeh strani meje. Skupaj so manifestirali tisto, čemur društvo že tri desetletja namenja svojo pestro dejavnost — namreč utrjevanju dobrososedskih odnosov in medsebojnemu spoznavanju med Avstrijo in Jugoslavijo v širšem ter med Koroško in Slovenijo v ožjem okviru.

Kako to praktično poteka, je bilo razvidno iz delovnega poročila, v katerem je dolgoletni tajnik društva Werner Pressl našteval najrazličnejše oblike društvene dejavnosti: od kulturnih in folklornih prireditev, koncertov, razstav preko predavanj, ekskurzij in filmskih večerov do počitniške izmenjave otrok, obiskov in

izletov ter raznih drugih oblik, kar vse služi namenu, da bi se ljudje čim bolje spoznali in medsebojno razumeli, ker le po tej poti je mogoče graditi iskreno prijateljstvo med narodi in dobro sosedstvo med državami. Avstrijsko-jugoslovansko društvo na Koroškem je tudi v zadnji delovni dobi napravilo na tej poti pomemben korak naprej, ne nazadnje po zaslugi vodilnih funkcionarjev, ki jim je članstvo zato ponovno izreklo zaupanje: spet so bili izvoljeni za predsednika Willi Sereinig ter za podpredsednika ing. Thomas Truppe in Josef Schantl, tajnica je postala dr. Ingeborg Rauber-Zimmer, medtem ko je dosednji dolgoletni tajnik Werner Pressl prevzel funkcijo organizacijskega referenta.

Priznanja in spominska darila so

bila zunanji izraz zahvale za dosežanje delo v društvu. Sicer pa je bilo temu delu izrečeno priznanje zlasti tudi v okviru jubilejne svečanosti, kjer so o namenu društva in o pomenu njegove tridesetletne dejavnosti spregovorili predsednik deželne zbornice Josef Schantl, generalni konzul SFRJ v Celovcu Borut Miklavčič, namestnik republiškega sekretarja za medsebojne odnose SR Slovenije Marcel Kaprol ter župan Celovca Leopold Guggenberger, Murske Sobote Martin Horvat in Opatije Marija Petrovič. O geslu večera „Dobro sosedstvo zagotavlja mir“ je v slavnostnem govoru razpravljala bivši predsednik deželne zbornice Josef Guttenbrunner, kulturno-umetniško pa sta prireditelja popestrila tamburaški zbor Biserica iz Škofje Loke in Trio Korotan s pevci iz Podjune.

Učimo se na slabih izkušnjah...

(Nadaljevanje s 1. strani)
kaže najprej različna izhodišča dveh prebivalstev dveh regij.

**Frasnelli: Slovence
pojmuje kot rojake ...**

„Moji dragi slovenski rojaki“ so bile pozdravne besede južnotirolskega deželnega poslanca Huberta Frasnellija navzočim Slovincem v dvorani. Kot rojake pojmuje vse Avstrijce in tako tudi koroške Slovence, je obrazložil. Obžaloval je, da do zdaj ni imel mnogo priložnosti, baviti se z narodnostnim vprašanjem na južnem Koroškem, zato se je v svojih izjavah posvetil v glavnem problemom Južne Tirolske. Le-ti povzročajo trenutno dovolj skrbi za mirno bodočnost. Navedel je med drugim pomanjkljivosti in težave pri konkretnem izvajanju zakonskih določil avtonomnega statuta dežele (uporaba nemškega jezika pred sodišči in eksekutivo), nesorazmerno visok delež (37 %) od rimske vlade zavrnjenih zakonskih osnutkov južnotirolske deželne vlade, negativno prikazovanje Južne Tirolske v italijanskih medijih ter s tem v zvezi na novo porajajočimi se nacionalističnimi težnjami (Blut-und-Boden-tendence; Frasnelli: „Brez skrbi, tudi na strani nemških južnih Tirolcev ni vse v redu!“) in neodločenosti demokratičnih strank, zagovarjati „južnotirolski paket“ ali zavržati novo nastajajoče fašistične zahteve in izjave.

Pozabili graditi mostove ...

„Toda ob vsem tem,“ tako Frasnelli, „ne gre pozabiti da obstoja tudi še italijanska narodna skupnost, za katero se do zdaj nihče ni potrudil graditi psihološke mostove, ne nazadnje tudi z namenom, da bo po uvedbi avtonomije lažje prebolela izgubo nekaterih prejšnjih svojih privilegov. Saj je ravno to privedlo do mnogih neposrednih in psiholoških težav. In do precejšnje mere smo tega tudi sami krivi ...“ Avtonomni statut je dal mnogo prednosti, a tudi dovolj negativnih stvari. Južnotirolska ljudska stranka je v preteklosti zamudila italijanski narodni skupnosti ponazoriti te prednosti in mnogi krivi preroki, tako Frasnelli, so tako na eni kot na drugi strani lahko sejali nestrpnost. Zato bo za bodoče tem bolj važno graditi mostove na osnovi znanja jezika sodeželanov ter medsebojne izmenjave mnenj. Tako bo manj nesporazumov in več varnosti. Graditi mostove torej ne pomeni popuščati. Frasnelli je to orisal takole: „Gre za ustvaritev širše mreže ukrepov za zagotovitev splošne varnosti in proti vsebolj pojavljajočim se občutkom nesigurnosti in zapostavljenosti. Šele potem bo mogoče Južno Tirolsko pojmovati kot vzoren evropski model, ki bi lahko podal nekatera splošna pravila za sožitje dveh ali več narodnih skupnosti.“

O odnosu do slovenske manjšine:

Frasnelli izhaja iz dejstva, da more ležati vsakemu zastopstvu manjšine pri srcu le dobrobit lastne narodne skupnosti. „Če to vemo in priznamo, potem se moramo južni Tirolci npr. v šolskem vprašanju brez pridržkov solidarizirati s pozicijo slovenske manjšine na Koroškem, tudi če sistem in model kot tak za Južno Tirolsko nista izvedljiva. Za svojo osebo se torej solidariziram pred vso javnostjo — in to predvsem tudi v Avstriji — s pozicijo koroških Slovincem v tem vprašanju. Gotove naše funkcionarje na Južnem Tirolskem, ki gojijo tesne stike s koroškim Heimatdienstem ter pri njem iščejo informacije o koroškem manjšinskem problemu, bo prav gotovo treba malo brzdati za to nesolidarno ravnanje. Nikakor ne morem razumeti, da se pustijo tako zlorabljati za zadeve, ki so zgodovinsko tako očitno determinirajoče in brutalne napram majhni manjšini, kot je to slovenska na Koroškem. Tega ne poudarjam samo pred vami, isto sem pred nedavnimi povedal tudi že na Južnem Tirolskem.“

Poslanec Frasnelli je ob koncu diskusije izrazil željo in potrebo po rednih stikih s predstavniki slovenskih organizacij na Koroškem.

**Gstettner:
Dvoičnost nemškonalne
propagande na Koroškem ...**

Prof. Gstettner je nakazal nekatere paralele med Južno Tirolsko in Koroško, ki pod različnimi predznaki segajo nazaj do III. rajha, ter se nato

zelo precizno spoprijel s protislovno propagandistično dejavnostjo Heimatdiensta. Le-ta vneto zagovarja ločeno šolo na Južnem Tirolskem, ker jo smatra primerno tudi za Koroško. Potem pa zopet svari pred vsako primerjavo koroških razmer z južnotirolskimi z argumentom, češ, manjšina ni enaka manjšini. Južni Tirolci potemtakem lahko zahtevajo svoje pravice po dvojezičnosti šole in krajevnih napisov, Slovenci pa ne. Tako je torej odločilno stališče, s katerim nekdo ocenjuje dva različna izobraževalna sistema: kdor lahko s svoje dominirajoče pozicije moči zagovarja etnično diskriminacijo in ločitev, ta bo dal prednost ideologiji ločenega razvoja. Južna Tirolska ima etnično deljeno šolsko ureditev in na Koroškem so nemškonalne sile na tem, da ustvarijo tako ločeno šolstvo. „S tem pa so paralele že izčrpane,“ je dejal Gstettner, „v ostalem prevladujejo le še razlike.“ Nekaj protislovij je nato še naštel:

■ Južni Tirolci so sami odločili, kakšno šolsko ureditev želijo — namreč ločeno, čeprav je le-to družbeni razvoj morda že prehitel. Slovenci na Koroškem želijo skupno šolo, ki je sicer že omejena s predpisom o prijavi, pa še to ji hočejo vzeti, saj jo ogrožata novi zakonski predlog svobodnjakov in referendumski zahteva Heimatdiensta.

■ Južna Tirolska ima na področju ladinške šole paritetičen večjezični osnovnošolski pouk, v čigar smiselno in uspešnost nihče ne dvomi — na Koroškem pa protimanjšinske sile stalno napadajo dvojezični pouk, čeprav so njegove prednosti izkazane.

■ Južnotirolska realnost pozna gotovo dvojezičnost, na Koroškem pa jo skušajo sistematično odpraviti; domovini zvesti Korošec je ponosen na to, da je enojezičen ...

■ Južna Tirolska ima že svoje prve probleme in socialne posledice zaradi načela etnične ločitve, proporca in priznavalnega načela — Koroška pa se ravno zdaj spet podaja v zaostreni narodnostni boj, ki ga Južna Tirolska deloma že ima.

■ Na Južnem Tirolskem osveščeni politiki (tudi v SVP) začenjajo uvidevati, da z okorelo etnocentrično narodnostno politiko zapravljajo možnost medsebojnega sporazumevanja — na Koroškem pa še noben deželni politik ni uvidel, da ločevalna politika in germanizacijski pritisk nista sredstva za dosego mirnega sožitja v deželi.

■ Na Južnem Tirolskem je zmaga neofašistov pri zadnjih volitvah sprožila razmišljanje o boljji manjšinski politiki — na Koroškem pa je razprava o šolstvu le podpihovala strankarske politike v špekulaciji na glasove iz nemškonalnega tabora. Potrebe slovenske manjšine ostanejo neupoštovane, izostane pa tudi nadvse potrebna omejitev nemškonalnih in desnoekstremističnih smremljenj.

Dilema ločevanja

Ločevalna politika SVP je nemško govoreče južne Tirolce močno uročila. Politika, ki je zasledovala vedno močno distanco do Italijanov, je morda bila zgodovinsko upravičena in strateško pravilna. Dejstvo pa je, tako Gstettner, da je danes predvsem velik del mladih — ne samo takih, ki izhajajo iz mešanih zakonov — prepričanih, da se lahko uspeh segregacijske politike včasih spremeni tudi v nasprotje. Kako se naj nekaj spremeni, je dalje spraševal Gstettner, kar je sicer že preživeto, toda do velike mere navzoče v življenju in zaznavanju prebivalstva? Kdo si bo upal odpraviti etnični proporc na Južnem Tirolskem, ko ne bo več potreben? Gstettner dalje: „Strokovnjaki socialnih ved so, izhajajoč iz takih dejstev, v zvezi s koroško ločevalno politiko vedno poudarjali, da etnična segregacija ne ostane samo organizacijski ukrep. Zakonsko in prostorsko določena ločitev otrok v šoli bi vsekakor segala daleč v vsakdanjost in bi se uveljavila tudi izven šolske ustanove.“

Ravno to pa bi protimanjšinske sile na Koroškem očitno rade videle. Razprava se je nato še nadaljevala, in zlasti južnotirolska publika je s svojimi pripombami k domačim razmeram posredno potrdila Gstettnerjeve ugotovitve glede problematičnosti in škodljivosti ločevalne politike.

I. Sch.

Smolle, Domej, Kargl in Pipp

pri dr. Waldheimu in dr. Steyrerju

Kandidata za avstrijskega državnega predsednika, dr. Kurta Waldheima in dr. Kurta Steyrerja, je obiskala delegacija, ki jo je vodil predsednik KEL Karel Smolle. V delegaciji so bili tudi ekonomski in zbornični svetnik Ignac Domej, občinski odbornik EL Bekštanj Folti Kargl ter Marija Pipp kot „zastopnik mladih“.

Delegacija je opozorila predsedniška kandidata na pozitivno stališče sedanjega zveznega predsednika dr. Rudolfa Kirchschlägerja do narodnih skupnosti ter ju seznanila s potrebo po ohranitvi skupne šole, z odprtim vprašanjem otroških vrtcev. Waldheim je poudaril, da se bo v primeru izvolitve zavzel z vso svojo moralčno avtoriteto za te zadeve. Steyrer pa je obljubil, da bi nadaljeval Kirchschlägerjevo politiko. V zvezi s šolstvom je Steyrer izrazil prepričanje, da je za manjšinsko šolstvo pristojna zvezna vlada in da je dosedanje dvojezično skupno šolstvo dobro funkcioniralo. Če bi postal zvezni predsednik, bi vabil zastopnike koroških Slovincem na redne pogovore.

Poročila o teh dveh obiskih govorijo o „delegaciji koroških Slovincem“ (tako v slovenskem in nemškem jeziku), tak da marsikdo dobi vtis, da imamo tukaj opravka z „zastopniki koroških Slovincem“. Iz zgoraj navedenega sestava delegacije je razvidno, da ta vtis ni pravilen.

„Rešitev evropskih dimenzij“?

Prejšnji teden se je vodja slovenskega oddelka pri koroškem radiu Mirko Bogataj pogovarjal z okrajnim nadzornikom za dvojezično osnovno šolstvo Francem Wiegelerom o trenutni razpravi okoli dvojezičnega šolstva. V tem pogovoru je nadzornik Wiegeler napovedal „rešitev“ manjšinskošolskega vprašanja s pomočjo uvedbe sistema tako imenovanih asistenčnih ali pomožnih učiteljev. In ta napoved je g. Bogataja očitno tako prevzela, da je omenjeno ureditev vidno navdušen pozdravil kot „rešitev evropskih dimenzij“.

Ne vemo, kje si je g. Bogataj osvojil to v „evropske dimenzije“ usmerjeno mnenje o reševanju manjšinskošolskega vprašanja. Morda pri branju tistega nemškega tiska, ki ga v slovenskih oddajah tako rad citira — čeprav bi bilo pričakovati, da bi v oddajah, ki so v prvi vrsti namenjene slovenskim poslušalcem, nekoliko bolj prišla do veljave mnenja in stališča

Delovna skupnost Alpe-Jadran

bo izvedl anketo o stanju manjšin

Konec minulega tedna je zasedala v Zagrebu delovna skupnost Alpe-Jadran, v kateri je zastopanih sedaj enajst članic-dežel. Delovna skupnost ni razpravljala samo o izboljšanju sodelovanja med gospodarstvi članic prek skupnih investicij, o turizmu in zaščiti okolja, v okviru delovne skupnosti se je tudi razvil interes glede manjšin. Vsi so mnenja — je dejal predsednik izvršnega sveta SR Hrvatske Ante Marković — da so manjšine tisti faktor, ki bogatijo sodelovanje v Evropi in da jih je zato treba negovati in čuvati. Ker smo ta njihov pomen razumeli, je dodal, smo sklenili, da bomo glede manjšin sestavili vprašalnik; pripravljen naj bi bil že prihodnje leto, na njegovi osnovi pa bo moč izvesti anketiranje o stanju manjšin; iz njega bo nato delovna skupnost povzela ustrezne sklepe, ki bi se nato morali odražati na politični ravni. Predlog o sestavi vprašalnika so soglasno sprejele vse članice. Po besedah Markovića bo na enem od prihodnjih zasedanj temu vprašanju manjšin posvečeno več prostora.

Po mnenju nekaterih sodelujočih je to plenarno zasedanje (naslednje bo meseca aprila prihodnje leto v Dubrovniku) pomenilo pravi preobrat za prihodnost Alpe-Jadrana. Zgleda, da je po letih priprav sedaj napočil čas za markantnejšo konkretizacijo ciljev te delovne skupnosti.

Slovincem ter njihovih organizacij in njihovega tiska (ne nazadnje tudi v smislu izravnosti, ki jo mora ORF menda upoštevati).

Sicer pa v razpravi o omenjeni „rešitvi“ manjšinskošolskega vprašanja vedno bolj prihaja do izraza, da pri tem ena stran vidi samo interese večinskega naroda, medtem ko druga stran stremi za takšno rešitvijo, ki bi upoštevala potrebe in težnje vseh prizadetih. Zato je na račun „reševanja“ po zamisli prve skupine tudi čedalje pogostejše slišati kritična stališča tako s strani manjšine kot tudi iz vrst večinskega naroda — kajti polagoma si utira pot spoznanje, da more biti koristna samo takšna rešitev, ki bo zagotavljala v deželi enakopravno sožitje obeh narodov v duhu medsebojnega razumevanja in spoštovanja.

Na zgodovinsko ozadje vprašanja dvojezičnega šolstva pa opozarja naslednji dopis, ki smo ga prejeli iz vrst nemškogovorečih sodeželanov.

Der zweisprachige Unterricht und seine Rolle bei den Staatsvertragsverhandlungen

Wieder einmal wird um die zweisprachige Schule gefeilscht; eigentlich um den Rest, der noch geblieben ist. Jedoch hat der zweisprachige Unterricht auch einen Zusammenhang mit dem Staatsvertrag. Dr. Karisch, der damals bei den Staatsvertragsverhandlungen dabei war, betonte unlängst die Rolle, die dabei gerade der zweisprachige Unterricht gespielt hat. „Die österreichischen Unterhändler haben,“ wie Dr. Karisch sagte, „auf die vorbildliche Durchführung des zweisprachigen Unterrichts besonders hingewiesen, was dazu beigetragen hat, die westlichen Alliierten günstig für Österreich zu stimmen.“

Zehn Jahre lang war dieser Unterricht unbestritten. Dann wurde der Staatsvertrag unterzeichnet und die

zweisprachige Schule hat ihre Schuldigkeit getan. Der KHD begann mit einer großangelegten Kampagne, es wurde auf das Elternrecht gepocht, Schülerstreiks wurden organisiert usw. — und vom zweisprachigen Schulwesen blieb nur noch ein Torso übrig. Eigentlich war und ist es eine Verletzung des Staatsvertrages, denn die Alliierten haben den vorbildlichen zweisprachigen Unterricht berücksichtigt, wie er damals bestand. Nun will der KHD gemeinsam mit der FPÖ auch noch den Rest zerlegen.

Wir sind aus dem Krieg unverhofft günstig ausgestiegen, ohne unser besonderes Zutun, und wenn man der National-Zeitung glauben darf, waren sogar relativ die meisten Ritterkreuzträger „Ostmärker“. Demgegenüber

hat Deutschland ein Viertel seines Territoriums verloren und wurde noch geteilt.

Schon deswegen sollten wir unseren Slowenen etwas mehr entgegenkommen, sie haben Niemanden, der ihre Interessen vertreten würde. Es kommt wohl vor, daß ein Politiker sich der Slowenen manchmal annimmt, doch ich möchte sagen, eher nur privat, denn die beiden großen Parteien als solche haben Angst, sie würden „nationale“ Stimmen bei den Wahlen verlieren. Deswegen wollen sie keine eigene Meinung zum zweisprachigen Unterricht haben und bleiben im Schlepptau der FPÖ bzw. des KHD. Und die Slowenen bleiben auf der Strecke.

F. C.

Gledali smo dramatizacijo Cankarjevega Kurenta

Osrednja gledališka predstava Kršćanske kulturne zveze pretseklo nedeljo v celovškem Mestnem gledališču je tokrat bila namenjena 110-letnici rojstva Ivana Cankarja. Toda tokrat KKZ ni povabila v goste eno izmed slovenskih poklicnih gledališč, ampak je prireditev zaupala domačim koroškim gledališčnikom. To sicer ni bilo prvič, moramo pa priznati, da je to bila najboljša predstava naših amaterjev, kar smo jih videli na odru celovškega Mestnega gledališča.

Nedeljska predstava pa ni bila le drzen gledališki poizkus, marveč je pomenila tudi prelomnico slovenske gledališke dejavnosti na Koroškem, saj so se javnosti prvič predstavili mladi gledališčniki, ki so se zbrali v novi skupini, ki si je dala naziv Oder

OBACE, torej po besedilu našega bukovnika Drabosnjaka, ki je pisal igre za amaterje. Toda za amaterstvom mladih igralcev se skriva resna gledališka ambicija: spoprijeli so se z zahtevnim delom Kurent, ki ga je po Cankarjevi povesti dramaturgiral Marjan Belina. To pa je hkrati bila tudi krstna izvedba, saj te dramatizacije še ni uprizorilo nobeno slovensko gledališče, torej tveganje tudi v tej smeri, ali izkazalo se je, da so stopili na pravo pot.

Za tako zahtevno delo je seveda potrebna gledališka izkušnja, to pa so mladi igralci rabrali že ob svojih nastopih pri odru Mladje skupno z režiserjem Francjem Končanom. S predstavo Kurenta je Končan ponovno potrdil svojo sposobnost dela z amaterji, kar pa seveda ne dopušča

meril kritike profesionalnega gledališča. Vseeno so mladi igralci prijetno presenetili, zlasti glavni igralec Sigi Kolter, na katerem je slonelo glavno breme Kurentovega besedila. Ze samo to zbuja občudovanje in opravičuje tiste šibke točke, ko bi besedilo moralo biti najbolj močno in čisto. To bolj velja za stranske vloge, ko govor igralcev ni segel v dvorano, ko je razumljivost teksta postala problematična. Prav v tem je pač največji riziko, če amater stopa na profesionalni oder.

Kljub zapisanemu, da smo videli odlično predstavo. Končan je kot režiser iz mladih igralcev stisnil vse, kar je bilo možno. Da je predstava uspela, pa je gotovo tudi velika zasluga asistenta režije Marjana Stickra, ki je bil odgovoren tudi za odrski gib. Ta pa je bil za uprizoritev bistvenega pomena, saj z besedilom igri ni moč dati prave dinamike. Sticker se je tega lotil s sodobnimi prijemi, ki so gledalčevu pozornost osvojili od začetka do konca predstave. Tudi scena Stefa Potočnika, kakor glasbena oprema, zvočni in svetlobni efekti, za katere sta odgovarjala Miha Dolinšek in Tone Starman, so prispevali svoje. Tu lahko rečemo, da ni bilo opaziti nikakršnega amaterizma, bilo je odlično, čeprav se bi o izbiri glasbenih vložkov dalo diskutirati. Pri kostumih so motile „kavbojke“, kar se gotovo da opravičiti s tem, da je režiser delo hotel postaviti v sodobnost; to opravičuje tudi sodobne glasbene intermezzo.

Foltej Čertov, Marija Feinig, Milka Hudobnik, Branko in Sigi Kolter, France Merkač, Ilja Messner, Miha Pasterk, Miro Polzer, Tonči Rosenzopf, Rozka Trafar, Magda Wernig in Pavle Zablatnik so dobro odigrali svoje vloge. Zato smo z zanimanjem sledili poti Kurenta, ki je skušal najti pravičnejši svet, boljše življenje malega hlapčevskega naroda, katerega Cankarjev Kurent skuša pripeljati v zavest svobodnega naroda, ki sam kroji svojo usodo. Kurent v teatru ni potegnil za seboj množice, da bi krenila za njim na novo pot, da bi našli resnico in melodije, ki sežejo v srce, prišel pa je mladi Kurent in se z njim podal na dolgo pot, da bi našla tisto, česar sam ni našel. To pa je bila izpoved igre, ki daje misliti, ki zbuja novo upanje.

Valentin Oman - 50 letnik

bila srečanja s pisatelji in deli, ki so izšla v zadnjih dveh letih, se pravi od leta 1983, ko je bil zadnji sejem. Veliko zanimanje sta v tem okviru doživeli zlasti založbi Drava in Založništvo tržaškega tiska: obe sta pred mnogo poslušalci lahko orisali svoje knjižne programe in posamezne knjige. Posebej je bila predstavljena nedavno izšla dvojezična antologija slovenskega pismenstva na Koroškem. Literarni večer, na katerem je bilo — za ljubljanske razmere — veliko občinstva pa je imel tudi Florjan Lipuš, ki je bral iz svoje zadnje knjige Jalov pelin, o avtorju pa je govorila S. Borovnik. Lipuš je odgovarjal na več vprašanj, nanašajočih se na njegovo literaturo.

Po izjavah nekaterih založnikov je bil sejem uspešen. Ob tej skopi „inventuri“ je mogoče dodati samo to, da je pokazal kako literatura ne odmeva v prazen prostor, ampak da ima svoje občinstvo, za mnoge pisce to verjetno ne more biti nepomembno. Jože Horvat

KULTURNO PISMO IZ SLOVENIJE

Velika odmevnost zamejskih založb

Proti koncu novembra se je v avli Cankarjevega doma v Ljubljani končal 7. slovenski knjižni sejem (trajal leden dni). Bil je eden najzanimivejših kulturnih dogodkov te jeseni, sodeč po številu obiskovalcev, ki so si ogledali veliko knjižno razstavo, pa je bil tudi zelo mikaven: obiskalo ga je nad 43.000 ljudi, kar je za okoli 15.000 več kot pred dvema letoma, ko je šesti sejem obiskalo okoli 28.000 obiskovalcev.

Sicer pa je bil letošnji sejem tudi največji, kar zadeva razstavjalce: s svojimi knjigami se je predstavilo 21 založb, 10 organizacij, ki jim založništvo ni glavna dejavnost, 6 časopisnih hiš in 7 tiskarn. K temu je treba prišteti založbi iz Trsta (ZTT) in Celova (Drava), pa tudi Mohorjevo družbo iz Celovca in Gorice. Ti dve sta na sejm sodelovali prvič. Skupaj so si obiskovalci lahko ogledali nad 2.000 del, ki so jih vse te založbe in organizacije izdale v zadnjih dveh letih.

Poseben sestavni del sejma so

Jubilej SSG v Trstu

Stalno slovensko gledališče v Trstu letos slavi 40-letnico obstoja. Ustanovili so ga decembra 1946, s tem pa se začne burna zgodovina te slovenske zamejske kulturne ustanove. Vse do izgradnje kulturnega doma v Trstu SSG ni imelo svojega stalnega sedeža in je po sili razmer bilo potujoče gledališče. Kljub temu je ansambel opravljal svoje kulturno poslanstvo med Slovenci na Primorskem, tudi v matični Sloveniji in pri nas na Koroškem, kjer je večkrat gostovalo v Celovcu ter drugih dvojezičnih krajih dvojezičnega ozemlja.

SSG v Trstu se je v teku svoje 40-letne zgodovine uveljavilo tudi v širšem jugoslovanskem in italijanskem kulturnem prostoru. Kljub temu pa s strani uradnih forumov ni bilo deležno tiste finančne podpore, ki bi jo moralo imeti kot gledališče manjšine. Zato se je vodstvo teatra moralo stalno boriti za ustrezno podporo, večkrat je situacija bila zelo kritična, saj je gledališču grozila celo ukinitve, vendar je vedno znova uspelo najti rešitev iz kritičnega položaja.

Tržaški gledališčniki so svoj jubilej — 40-letnico obstoja — počastili s posebno akademijo, namenjeno srečanju med igralci in publiko. Igralci jubilejnega gledališča in prvaki slovenskih gledališč iz Slovenije so izvedli recital, na katerem so izvajali dela Cankarja, Mateja Bora, Cirila Zlobca in drugih.

Ob tej priložnosti sta predsednik in ravnatelj Bogo Samsa in Miroslav Košuta zaslužnim članom SSG podelila posebne plakete in posebna priznanja za dolgoletno delovanje na področju gledališča. SSG v Trstu je za svoj 40-letni jubilej prejelo številne čestitke, katerim se pridružujemo tudi koroški Slovenci z željo, da bi slovenska gledališka dejavnost s svojim poklicnim ansamblom na čelu žela še mnogo uspehov.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

vabi na

jubilejni koncert

ob 60-letnici Učiteljskega pevskega zbora Slovenije

„EMIL ADAMIČ“

v petek, 13. 12. 1985 ob 20. uri v velikem javnem studiu Koroškega radia (ORF-Theater) v Celovcu.

Zborovodja: Mirko Slosar

Pozdravne pesmi bo zapel zbor Radiški fantje.

Izšel je knjižni dar SPZ

V okviru tiskovne konference, ki je bila v torek v gostilni Pri Joklnu, je Založba Drava zastopnikom tiska predstavila vrsto novih knjižnih izdaj.

V glavnem pa je šlo za predstavitev knjižnega daru Slovenske prosvetne zveze za leto 1986, ki je izšel v založbi Drave. Kot znano, knjižna zbirka vsebuje **Koroški koledar**, roman **Sla po svobodi** (Valentin Polanšek), **Pel je za vse** — Pavle Kernjak (Bogdan Pogačnik), **Ali veš? Ali znaš?** V lunini sencu (Herman Germ) in **Vprašanja koroškega otroka** (Janko Messner).

Knjižna zbirka torej obsega pet knjig, ki bodo vsaka zase zanimivo branje, predvsem pa bo brez dvoma nudila za vsakega nekaj, saj so vsebinsko zelo različne. Celotna zbirka pa je dejansko knjižni dar, ker cena za vse skupaj znaša sm 298 šilingov. Zato je tudi primerna za praznično darilo za vsakogar, ki ceni slovensko pisano besedo.

Knjižni dar lahko kupite, ali naročite v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, pri Slovenski prosvetni zvezi, na voljo pa bo tudi pri zastopnikih krajevnih prosvetnih društev na podeželju. O knjižnem daru SPZ bomo podrobneje poročali v prihodnji številki našega lista.

Razen knjižnega daru je Založba Drava predstavila tudi pesniška prvenca Jožice Čertov **Pesmi iz listja** in Janija Oswaldia **Zaseka**.

17. Koroški kulturni dnevi

V MOHORJEVEM DIJAŠKEM DOMU
10.-OKTOBER-STRASSE 25

S P O R E D

Petek, 27. decembra 1985

- 9.00 Otvoritev 17. Koroških kulturnih dni
- 9.30 Erik Prunč: Problemi zgodnje otroške večjezičnosti (predavanje in video-film)
- 11.30 Janez Dular: Problemi dvojezičnega dvogovora
- 14.30 Gero Fischer: Jezik in denunciacija — retorika in klišeji propagande za nemško Koroško
- 16.00 Vladimir Klemenčič: Avstrijski popis prebivalstva 1981 in Slovenci na Koroškem
- 19.30 Gledališka predstava v Mladinskem domu SŠD v Celovcu, Mikschallee 4
Gostuje Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice z igro Petra Turrinija
JOŽEF IN MARIJA

Sobota, 28. decembra 1985

- 9.00 France Bučar: Bodočnost majhnih narodov — pomen številčnosti za obstoj in razvoj
  - 10.30 Marjan Krisper: Informacijska družba
  - 14.30 France Križaj: Stanje computerske tehnike
  - 15.30 Pavel Apovnik: Varstvo osebnih podatkov
- Vsa predavanja se bodo prevajala simultano v oba deželna jezika.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

vabi na tradicionalni

35. Slovenski ples

v soboto 4. januarja 1986 ob 19.30 uri v Domu sindikatov (bivši Delavski zbornici) v Celovcu, Bahnhofstraße 44.

Za ples bosta igrala:

- **BIG-BAND - VELIKI PLESNI ORKESTER RTV LJUBLJANA** pod vodstvom Jožeta Privška
solista: Oto Pestner, Meta Močnik
napovedovalec: Vili Vodopivec
Mopedshow: Janez Hočevnar-Rifle, Maja Boh

● **PLANINSKI SEKSTET**

Vstopnice v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih, v pisarni SPZ in v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu.

Tudi tokrat je možna rezervacija miz in sicer za društva in organizacije. Rezervacije sprejema tajništvo SPZ tel. (0 42 22) 32 5 94. Ljubitelji vesele družabnosti-prisrčno vabljeni!

O d b o r

Planinska fotografija se uveljavlja med našimi planinci

Ze v prejšnji številki Slovenskega vestnika smo poročali o razstavi slik v okviru 85-letnice organiziranega slovenskega planinstva na Koroškem. Ob tej priložnosti smo tudi opozorili, da bomo rezultate nagradnega tekmovanja objavili prihodnjič. No, in sedaj je nastopil tisti trenutek.

Kot že omenjeno so razstavljene slike ocejevali priznani fotografi — Hanzi Reichmann, Mirko Kunčič in Hanzi Rehsmann ter ocenili kot najboljša fotografska dela sledečih planinskih fotografov. Prvo nagrado s sliko, pod geslom „Kaj je?“ je prejel Šimej Lepuschitz iz Podgorij. Drugo mesto sta si delila

Franci Kropivnik iz Sel in Hanzi Oman z Dunaja. Tretje mesto oz. tretjo nagrado pa je prav tako prejel Franci Kropivnik. Nagrada za najboljšo fotografijo, ki jo je prejel Hanzi Lepuschitz, je bilo umetniško delo v obliki gamsove glave.

Kot visoki gost, se je jubilejne prireditve z razstavo slik udeležil tudi dolgoletni predsednik Koroških planinskih sekcij Avstrijskega Alpenvereina dr. Kurt Dellisch, ki je ob tej priložnosti prejel za veliko naklonjenost našemu planinskemu društvu darilo v obliki kovinskega krožnika z napisom „Dem Bergkameraden und Menschenfreund dr. Kurt Dellisch“.

Kot nadaljnja prijetna ugotovitev minule razstave planinskih slik je dejstvo, da je bil končno prebit led, da je fotosekcija Slovenskega planinskega društva Celovec, ki obstoja že 32 let, začela migati, za kar gre glavna zasluga vodji te sekcije Hanziju Rehsmannu. Tudi on je odličan fotoamater, vendar kot član žirije samoumevno ni bil upravičen razstaviti svojih slik. Minula razstava planinske slike je bila vsekakor mejnik za uspešen prehod v novo aktivnejšo obdobje planinske fotografije med slovenskimi planinci na Koroškem. Čestitamo.

KSŠSD SE ZAHVALJUJE

Klub slovenskih študentov in študentk na Dunaju se iskreno zahvaljuje vsem podjetjem in organizacijam, ki so prispevale za tombolo pri klubskem miklavževanju.

Odbor

Pilot kriv za letalsko nesrečo

Pred pičlim letom in pol se je v južnem ostenju Zahodnih Gur/Sattnitz zgodila strašna letalska nesreča, v kateri je zgubilo življenje sedem ljudi. Letalo zvezne vojske se je zaletelo v skale in se popol-

noma razbilo. Naslednjega dne pa se je pri reševanju še smrtno ponesrečil gasilec Herbert Puschmann.

Komisija je ugotovila, da je nesrečo povzročil pilot kopetan Josef Pichler, ker je napačno presodil višino nesrečnega letala in tako ni več mogel preleteti skalni rob Zahodnih Gur nad Rožem.

DAN STARŠEV IN OBČNI ZBOR ZDRUŽENJA STARŠEV

ki bo v soboto, dne 14. decembra 1985.

Ob 8. uri se bo pričel občni zbor, po občnem zboru pa se bodo starši lahko med 9.45 in 10.30 uro pomenili skupno z razredniki o problemih razredov, nato pa še do 12.30 ure individualno s profesorji.

Dnevni red občnega zbora:

1. Pozdrav in ugotovitev sklepčnosti
2. Poročilo predsednika in ravnatelja šole
3. Poročilo blagajnika in preglednikov računov
4. Prof. Mirko Oraž: Naloge svetovalca učencev
5. Debata in razrešnica staremu odboru
6. Volitev novega odbora
7. Razno

Predsednik združenja staršev
Andrej Sturm, strok. nadz.

Ravnatelj
dr. Reginald Vospernik

PRIREDITVE

SILVESTROVANJE V BOROVLJAH

v torek 31. decembra 1985 ob 20. uri v občinski hiši v Borovljah. Igra? Planinski sekstet

Srečolov z mnogimi dobitki
Prireditelj: Slovenska prosvetna društva Borovlje, Slovenji Plajberk, Šentjanž in Sele-Kot.

PLIBERK

O REJI KRAV DOJILJ

(Muterkuhaltung) - strok. predavanje v petek 13. 12. 1985 ob 19.30 uri v gostilni Broman, po domače pri Juriju v Šmarjeti nad Pliberkom. Predavatelj: prof. dr. Jože Osterc iz Ljubljane
Prireditelj: Slovenska kmečka zveza

CELOVEC

RAZSTAVA LIKOVNIH DEL Jožeta Peternelja (Ziri)

od 13. decembra 1985 do 11. januarja 1986 v Mohorjevi knjigarni v Celovcu. Na odprtju razstave v petek 13. dec. 1985 ob 19. uri bo umetnika predstavil dr. Ivan Sedej, ki bo predstavil tudi svojo pomembno knjigo o ljudski umetnosti na Slovenskem.

Slovenko planinsko društvo Celovec obvešča, da bo

TURNI SMUK ZA KARAVANŠKEGA MEDVEDA

v nedeljo 5. januarja 1985

DUNAJSKI KROŽEK

vabi na predavanje z diskusijo
„VSE BLAGOSLOVE TEBI
LJUBLJANA“

(Ivan Cankar) - Pogled v preteklost. Ob izidu zbornika „Zgodovina Ljubljane“

● v petek 13. 12. 1985 ob 19. uri v gostilni Weidinger, Wien/Dunaj IV, Danhausergasse 3

● v petek 24. 1. 1986
Večer narodne pesmi — poje MPZ Dunajskega krožka, pod vodstvom Aleša Schusterja.

PLES IN IZBOR POPEVK — SLOVENSKA POPEVKA USPEŠNICA MESECA DECEMBRA

v petek 20. 12. 1985 ob 19. uri v gostilni Cimžar v Dvorcu.

Prireditelj: ORF - slovenski oddelek Slovenske prosvetne društvo „Zvezda“ Hodiše
Slovenska prosvetna zveza

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ Sentvid v P. vabi na

NOVOLETNI KONCERT

v ponedeljek, 6. 1. 1986 ob 14.30 uri v Kulturnem domu v Sentprimozu. Sodelujejo: mlajši mladinski zbor SPD „Danica“

MPZ SPD „Kočna“ Sveče
Smrtnikovi fantje
MePZ SPD „Danica“

VOGRČE

SILVESTROVANJE

v torek 31. 12. 1985 ob 20. uri v gostilni pri Florijanu v Vogrčah. Igra ansambel „Veseli hmeljarji“
Prireditelj: MePZ „Podjuna“ iz Pliberka

HODIŠE

ADVENTNO PETJE

v nedeljo 22. 12. 1985 ob 15. uri v Hodiškem gradu. Nastopajo: vokalni kvintet Šentlpiš
MGV Wurzenpaß
MePZ „Zvezda“
Prireditelj: SPD „Zvezda“ v Hodišah

SELE

KURENT

v četrtek 26. 12. 1985 ob 14. uri v farni dvorani v Selah.

CELOVEC

ADVENTNI KONCERT

v torek 17. 12. 1985 ob 19.30 uri v cerkvi Kristusa kralja.
Prireditelj: MePZ Jakob P. Gallus

Slovenska prosvetna zveza ter Slovenski prosvetni društvi „Bilka“ in „Gorjanci“

vabijo
na

MLADINSKO
REVIJO

v nedeljo 15. decembra 1985 ob 14. uri pri Miklavžu v Bilčovsu. Otroci se bodo predstavili z glasbo, petjem ter se pomerili v kvizu.

V soboto 14. decembra 1985 ob 15. uri šahovski turnir mladine iz Kotmare vasi in Bilčovsa v gostilni Koren v Kajzazah.

Rojaki in prijatelji v Ljubljani podprli glabeno šolo na Koroškem

Glasbena šola na Koroškem, ki se je pred enim letom formirala v društvo „Glasbena šola“, je kmalu po svoji pravni osamosvojitvi ustanovila sklad „Folteja Hartmana“, s pomočjo katerega bi društvo dobilo sredstva za nabavo novih instrumentov.

Tej akciji, ki je poimenovana po zelo zaslužnem glasbeno-kulturnem delavcu, se je že v začetku tega leta priključil Klub koroških Slovencev v Ljubljani, ki združuje naše rojake, njihove potomce ter prijatelje Koroške in ki je po svoji dejavnosti znan marsikateremu društvu na Koroškem.

Z veseljem lahko poročamo, da je Klub koroških Slovencev v Ljubljani, z gonilno silo Stanetom Uršičem na čelu, zbral že toliko sredstev, da je Glasbeni šoli na Koroškem še pred začetkom novega šolskega leta podaril dva klavirja, ki služita potrebam glasbene šole v Globasnici in na Radišah.

Denar za nakup so prispevala naslednja podjetja in ustanove:

Elektrogospodarska podjetja Slovenije — Delovna skupnost za počitniško in rekreacijsko dejavnost; UNITEX; Jugotekstil — Impex DO; Intertrade DO s TOZD-i Trgovina, Zastopstva tujih firm in Obdelava podatkov; SCT DO in TOZD Industrija betonskih konstrukcij; SMELT; Sindikalni pihalni orkester Litostroja; SZDL Celje; Koto - Koteks Tobus; slovenijales Trgovina - TOZD Stanovanjska oprema; KONIM Inoz. ind. zastopstva; Živilski kombinat ŽITO; Beograjska banka Ljubljana; Fructal Ajdovščina; Zveza sindikatov - Občinski svet Ljubljana Center; Petrol ter Izolirka Ljubljana.

Člani Kluba koroških Slovencev v Ljubljani pa so sami prispevali preko 30.000 din.

Društvo „Glasbena šola“ se želi po tej poti iskreno zahvaliti vsem darovalcem, ter Klubu koroških Slovencev v Ljubljani predvsem tajniku Stanetu Uršiču, ki se z veliko vne- mo trudi in bori za Glasbena šola na Koroškem.

INFORMATIVNI CENTER AVSTRIJSKIH NARODNOSTI
razpisuje

delovno mesto tajnice

Pogoji: ustrezna izobrazba ter obvladanje strojepisja (obvladanje stenografije zaželeno). Obvladanje slovenščine ali srbohrvaščine zaželeno, ni pa predpogoj.

Nastop službe: 2. januarja 1986, oz. po dogovoru.

Plača po dogovoru.

Prednost imajo kandidatke z ustrežno prakso in ki so že aktivno vključene v delo manjšinskih organizacij in ustanov.

Interesentke naj vložijo pismeno prošnjo na naslov:

Informationszentrum der österreichischen Volksgruppen, TeinfaltstraÙe 4, 1010 Wien/Dunaj.

DOBRLA VAS

V nedeljo 15. 12. 1985 je v Dobrli vasi od 10. do 12. ure v prostori kulturnega doma predsednik NSKS dr. Matjež Grlic na razpolago v vseh pravnih vprašanjih.

PLIBERK

ADVENTNO SREČANJE

v nedeljo 15. 12. 1985 ob 14.30 uri v farni dvorani v Pliberku. Prireditelj: Katoliška mladina Pliberk - Zvabek - Suha - Vogrče.

PLIBERK

SKAVTSKA TOMBOLA

v četrtek 26. 12. 1985 ob 14.30 uri v farni dvorani v Pliberku. Prireditelj: Slovenski koroški skavtje iz Pliberka.

OPOZORILO GLEDE OBJAVE VABIL

Društva in organizacije, ki želijo za praznike vabiti na razne prireditve (21. decembra izidemo kot praznična številka), naj to storijo najkasneje do ponedeljka 16. decembra 1985. Nadaljnja številka našega lista izide 3. januarja 1985.

—Gostišče „Juena“ vabi

Iz jesenskega spanja se je zbudilo gostišče „Juena“ v Čepičah pri Globasnici.

Od 13. decembra naprej Vas vse vabimo na izbrana jedila, pijačo in kegljanje.

Odperto je vsak petek, soboto in nedeljo ter ob praznikih. V soboto 14. decembra bo izplačilo hranilnih vlog hranilnega društva „Juena“ s tekmo za naslov najboljšega kegljača hranilnega društva. Na zmagovalca že nestrpno čaka „keglj Juena“.

Šahovsko društvo Slovenske športne zveze vabi na

BOŽIČNICO SAHISTOV

ki bo v soboto, 14. decembra 1985 ob 19.30 uri pri Korenu v Kajzazah pri Bilčovsu.

Prisrčno vabljeni!

MENJAVA DENARJA

Stanje v četrtek 12. decembra 1985

Za 100 dinarjev dobite	4.75 šil.
Za 100 dinarjev plačate	5.75 šil.
Za 100 lir dobite	1.00 šil.
Za 100 lir plačate	1.08 šil.
Za 100 mark dobite	693.70 šil.
Za 100 mark plačate	710.00 šil.

Loče - pestra kulturna dejavnost

Prav na sam Miklavžev večer je letos obiskal Miklavž naše najmlajše. Kot vsako leto je domače društvo priredilo tudi letos Miklavževanje pri Pušniku v Ločah. Dobrotljivega gosta so sprejeli šolarji, posebno pa še mlajši, deloma z mešanimi občutki, toda ko so videli, da nima s seboj hudobnih spremljevalcev, so se kmalu razživel v led je bil prebit. Zapeli so mu v pozdrav v obeh deželnih jeziki, saj so bili navzoči tudi nemško govoreči sovaščani. Nekateri mladi umetniki so igrali na flavto ali se predstaviteli tudi kot pevci, solisti. Spet drugi so Miklavžu deklamirali naučene pesmice. Prvič se je predstavil tudi mladi naraščaj tamburašev, ki je, kot „stari“ ansambel pred leti tudi za Miklavževanje imel svojo premiero. Zaigrali so korajžno in videti

je, da imajo veselje z godenjem. Tako dopolnjevanje je vedno spet potrebno, ker mladina dorašča, se posveča drugim nalogam ali sploh odide iz domačega kraja. Vidno zadovoljen je Miklavž poslušal mlade, jih pohvalil ter jih bodril, da še naprej s tako vneto prepevajo in igrajo. Bogato je nato obdaril otroke, vsakemu se je posvetil z dobro besedo ali tudi malo pokaral tega in onega, češ, da se premalo uči, morda tudi ne preveč rad uboga. Za mlade je bil večer prijeten doživljaj in tudi odraslim je nedvomno zbudil lepe, mladostne spomine.

Ker že dalj časa nismo več kaj poročali bi bilo treba še omeniti, da je beležil tudi moški pevski zbor društva v zadnjem času živahno dejavnost. Pretekli mesec je sodeloval na koncertu SPZ v počastitev Švikaršičeve stote obletnice v Mladinskem domu

v Celovcu. Uspešno je nastopil tudi na družabnem večeru 22. nov. v podjetju Elan na Brnci, ki ga je priredilo SPD „Dobrač“. Prijetna sproščenost in prijateljsko vzdušje tamkaj, bo ostalo pevcev v lepem spominu. Ze 24. novembra pa je zbor sooblikoval farni praznik v kulturni dvorani v Ledincih, kjer je nastopalo nad deset slovensko in nemško govorečih skupin. In prav taka skupna srečanja, sodelovanje vseh kulturnih dejavnikov, brez ozira na jezik, narodno pripadnost, zblizuje ljudi in pomaga postopoma odpravljati nesporazume in predsodke med sosedi. Zares bi bilo potrebno iskati še druge slične poti, izrabiti to in ono priliko za zblizanje, predpogoj je edinole obojestranska iskrenost in dobra volja.

F. Č.

Predor pod predelom

Pred kratkim so v Kobaridu predstavniki trbiške občine na tradicionalnem srečanju obmejnih organov in občinskih predstavnikov obmejnih občin predstavili idejni projekt predora, ki bi povezoval italijanski Rabelj z jugoslovanskim Logom pod Mangartom. Zračna linija med obema krajema znaša komaj tri kilometre. Po predračunih naj bi stroški gradnje znašali okrog 800 milijonov šilingov. Podrobnejše podatke bodo Tolminci prejeli v kratkem. Nadvse pomembno turistično povezavo med Boycem in Trbižem, ki bo imela velik turisti-

čen pomen za kranjski zimskošportni center, naj bi začeli uresničevati že prihodnje leto, ko bo dokončana nova avtocesta med Trbižem in Vidmom. Italijani kažejo neverjeten elan gradnje cest in predorov, tako da mislijo še mimogrede ko že končujejo avtocesto s številnimi predori v Kanalski dolini, prevrtati še predor pod Predelom.

Nehote se ob tem novem projektu vprašamo, kako pa je s karavanskim predorom. Bilo je že celo vrsto terminov za začetek gradnje, vendar do sedaj še vse počiva.

Njihov cilj je Cerro Torre

6. decembra so iz Ljubljane v Patagonijo v Južni Ameriki odpotovali člani slovenske alpinistične odprave, z namenom da se spoprimejo s 1300 metrov visoko deviško vzhodno steno 3128 metrov visoke gore Cerro Torre. Ko je bila leta 1983 slovenska alpinistična odprava v Patagoniji je dosegla fantastičen uspeh s tem, da je v vzhodni steni Fitz Roya preplezala novo slovensko smer.

V tem patagonskem gorovju pa je še en vrh, sicer nekoliko nižji, zato pa še težji - Cerro Torre. Na njegov vrh vodijo tri smeri. Letošnja odprava pa načrtuje četrto slovensko smer v najtežji vzhodni steni, ki je vse do danes ostala nepreplezana.

Cerro Torre leži na skrajnem jugu Andov v Patagoniji. V stenah te težke gore so se preizkušali mnogi najboljši svetovni alpinisti, vendar le malo jih je doseglo vrh, tako da so se morali vrniti praznih rok. Prva sta osvojila vrh Avstrijec Toni Egger in Italijan Cesare Maestri leta 1959 po severozahodnem razu.

Devetčlansko slovensko alpinistično odpravo tvorijo: Pavle Kozjak, Slavko Svetličič, Peter Podgorc, Franček Knež, Janez Jeglič, Silvo Karo, snemalec Matjaž Fistrovec, zdravnik Borut Belehar ter vodja odprave Stane Klemenc. Odpravi želimo srečno vrnitev.

125-letnica rojstva in 50-letnica smrti ljudskega tribuna Franca Grafenauerja

V mesecu decembru letošnjega leta obhajamo koroški Slovenci 125-letnico rojstva in 50-letnico smrti znanega slovenskega voditelja, ljudskega tribuna Franca Grafenauerja.

Franco Grafenauer je bil rojen 2. decembra 1860 v Mostah pri Smorhorju in umrl 13. decembra 1935 v svojem rojstnem kraju v Mostah. Z 28 leti je postal občinski odbornik domače občine, leta 1890 pa je bil zastopnik „Katoliškega političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem“ izvoljen za koroškega deželnega poslanca, leta 1907 pa še za državnega poslanca. Zaradi svojih panslavističnih idej je bil leta 1916 aretiran in zaprt ter leto navrh amnestiran. Po plebiscitu leta 1920 je moral zbežati iz Avstrije in je živel do leta 1926 v Sloveniji.

Franco Grafenauer je bil odločen in priljubljen voditelj koroških Slovencev. Po poklicu je bil izdelovalec orgel. Ta poklic je le kratko opravljal, ker je bil politično zelo angažiran. Po povratku iz eksila v Sloveniji leta 1926 se ni več politično udeleževal in spet opravljal poklic izdelovalca orgel ter leta 1935 umrl.

Naši planinci so letos obhajali 85-letnico rojstva slovenskega organizi-

ranenga planinstva na Koroškem. Ta jubilej je tesno povezan z osebnostjo Franca Grafenauerja, ki je bil ustanovitelj tega društva. Razumljivo je, da ga imajo še posebno v časti naši planinci in se ga na svojih letošnjih jubilejnih prireditvah stalno spominjajo kot planinskega pionirja na Koroškem. Franco Grafenauer je bil najvidnejši slovenski politik v zgodovini koroških Slovencev in s tem pravi ljudski tribun.

Franc Petek SPOMINI

40

Nastopil sem proti temu, taktično pa sem to stališče takole opredelil: Zbiranje glasov za številne kandidate je res samo izhod v sili, saj je to splošna parlamentarna slabost, če glasove samo šteješ. To je skoraj isto, kot če ostaneš doma. Konec koncev bi se tudi lahko odločil, da damo glasove za nemške krščanske socialce, če že nimamo druge izbire. Ampak, če to storimo, moramo ravnati kot politična stranka — in to vendar smo, ne pa cerkvena organizacija! Takšna stranka mora za svoje glasove tudi nekaj realnega zahtevati. Glasove moramo dati krščanskim socialcem samo n apodlagi pogajanj, postaviti moramo pogoje, ker navsezadnje bodo oni s tem pridobili en mandat, kar je zanje vendar politični kapital. Doslej pa še nisem ničesar ne zahtevali niti nismo dobili kake obljube. Predlagal sem, naj bi v popoldanskem odmoru, zborovanje je namreč trajalo cel dan, deputacija naše stranke odšla k voditelju koroških krščanskih socialcev msgr. Paulitschu, da bi od njega pozvedela, kaj so nemški krščanski socialci pripravljali Slovencem dati za njihovo politično podporo.

Ze takšen moj predlog je bil koncesija, vendar, da bi nastopil naravnost proti temu, da bi sploh dali glasove krščanskim socialcem, tega ni bilo mogoče storiti, ker bi to bilo že vnaprej odklonjeno. V tistem položaju je bilo nemogoče vztrajati pri tem, da bi glasove spet dajali samo števnim kandidatom.

Pri sebi sem bil prepričan, da iz tega pogovora ne bo nič pozitivnega, saj je bilo znano, da je Paulitsch izredno zagrižen nemški nacionalist, čeprav slovenskega rodu, in da so Slovenci za njega absolutno nesprejemljivi. Moje stališče, katero je podpiral tudi stari Prušnik in še nekaj drugih, je imelo močan vpliv med navzočimi. Zdelo se je že, da bom dobil večino

na svojo stran. Ze to, da je bil moj predlog za pogovor z Paulitschem sprejet, je to naznanjalo.

Res sva v popoldanskem odmoru stopila s Starcem do Paulitscha in mu razložila, kako in kaj. Paulitsch je seveda vedel, da je škof stvar že odločil in se ne bo nič spremenilo, naj nama odgovori karkoli. Ampak ta svojega odklonilnega odgovora niti ni znal zaviti v lepšo obliko, morda pa tudi ni hotel. Odpravil naju je: „Če nas volite, vam tega ne moremo prepovedati, ampak: mi z vami nimamo nobenega opravka!“ To je bil čisto kratek in jasen odgovor. Saj mi pravzaprav nismo od njega ničesar konkretnega zahtevali, šlo je le za to, ali so nemški krščanski socialci pripravljali politično priznati slovensko stranko kot partnerja in z njo sodelovati.

Tudi nasprotniki mojega stališča so kajpada vedeli, kakšen bo izid pogovora s Paulitschem in zato so se pripravili za odločilen nastop v popoldanskem delu zborovanja. Enotno so prišli in nastopili nasprotni kanoni: msgr. Podgorc, Sekol, Blüml. Nič niso govorili o tem, kaj bomo kot Slovenci pridobili, če glasujemo za nemške krščanske socialce, ampak so grozili le s tem, da lahko pričakujemo boljševisko Rusijo in komuniste, če katoliška linija propade. Moj argument je bil v glavnem odgovor Paulitscha. Najino poročilo je na zborovalce, saj ljudje realno mislijo, vplivalo tako, da so jako močno podprli moje stališče, češ navsezadnje mi smo politična stranka in mi hočemo realno nekaj imeti za svoje glasove. Tukaj je kmečka narava čisto jasno prišla do izraza. Treba je barantati. Ljudje faktično že tedaj niso hoteli uvideti, da naj iz katoliških ali pa cerkvenih — verskih razlogov svoje glasove dajo kar tako ali pa da bi o tej stvari odločal škof. No, ko je položaj bil tako zaosten so začeli korakati na govorniški oder težki kanoni: dr. Blüml, ki dopoldan ni govoril, Podgorc, Sekol. — Mimogrede naj povem, da je Sekol pozneje nekoč bil pri meni doma in ker me ni našel, je mojo ženo nagovarjal, naj vpliva name, da bi odstopil od kandidature. — Ta Sekol je na zborovanju govoril takole: „Pomislite, ljudje, če bodo krščanski socialci propadli, tedaj bodo prišli sem boljševiki in

PISMO BRALCA

KHD: Besteht auf Trennung!

Der sogenannte „Heimatsdienst“ (KHD), ein Verein von vielen im Lande, fühlt sich (laut Zeitungsberichten) wieder einmal „berufen“ (?) den Parteien und ihren Abgeordneten zu zeigen, (nur jene zeigen ihm nie, wer die gewählte Volksvertretung ist), daß er sich scheinbar für „ungemein wichtig“ (?) in und für Kärnten hält. Der KHD lehnte die nun getroffene Neuregelung für die zweisprachig geführten Schulen Kärnten ab! Kenner der Kärntner Situation und dieses Vereines wird die Ablehnung weder enttäuschen noch verwundern! Zur Erinnerung: Der KHD führte 1984 ein Begehren an, welches an der Neun-Prozent-Marke verhungerte! Satte 91% der vom KHD eindringlichst zur Beteiligung

aufgerufenen Wahlberechtigten (Teilnahme sei Kärntner „Ehrenpflicht“ a la KHD) lehnten es ab, die Trennungsbestrebungen dieser deutsch-nationalen Organisation im diesbezüglichen Begehren zu unterstützen. Bei 9:91% kann es auch kaum als ein „Begehren des Volkes“ bezeichnet werden!

Wohl aber war es ein solches dieses Vereines. Trotz jenem recht dürftigen „Volks“-begehren wurde die Lösung der Schulfrage in Angriff genommen. Denn knapp 34.000 (von 385.000) mühsamst mobilisierten Begehrensunterzeichner haben in unserem Lande noch allemal mehr Gewicht als rund 350.000 Stimmbürger, welche den dramatisch-beschwörenden Aufrufen des Vereines zur Begehrensbeilegung ganz eindeutig etwas gepfeifen haben! Nun steht die Neuregelung an unseren zweisprachigen Schulen bevor. Wie, wurde bereits angekündigt. Ich bin der Auffassung, daß man die Abänderungsvorschläge erst in die Praxis gehen lassen sollte, also nicht gleich ablehnen, damit man ersehen kann, ob sie im Unterricht gut oder nicht gut anschlagen werden. Ein ganz wichtiger Punkt soll ja bekanntlich unverändert bleiben, nämlich die bisherige Beibehaltung der Klassengemeinschaften. Also keine Absonderung (Trennung) jener Kinder von ihren Mitschülern, welche auch das Slowenisch erlernen! Der KHD lehnte bereits ab! So konnte man

dazu u. a. den Zeitungen entnehmen:

„Die Schüler seien beim zweisprachigen Unterricht räumlich zu trennen! Über die genaue Organisation des Unterrichts (Anm. ist keinesfalls Sache del KHD!) sei der KHD durchaus gesprächsbereit.“ Und weiter trägt dieser Verein recht dick auf! „Auf jeden Fall verlangte Feldner (Anm. Vereinsobmann), daß der KHD auch beim weiteren Fortgang der Entscheidungen entsprechend gehört und berücksichtigt werde. Feldner ließ auch offen, was der KHD tun würde, wenn eine Regelung beschlossen würde, die seinen Wünschen nicht entspreche...“

Und in einer weiteren Tageszeitung Kärntens stellte man nun die Frage: „Sollen alle Hearings im Kärntner Landtag, alle Schulbesuche von Mandatären, alle Politikerberatungen und Kompromißbemühungen also umsonst gewesen sein?“ Antwort darauf: „Durchaus nicht!“ Wenn in diesem Lande die Parteien, ihre vom Volk gewählten Abgeordneten endlich einmal klipp und klar feststellen würden, daß es einerseits zahlreiche Vereine im ein KHD einzureihen, andererseits Lande gibt, und nur da ist auch aber eine gewählte Volksvertretung. Wenn einmal ebenso klipp und klar gesagt würde, daß nicht irgendein Verein (und nichts sonst ist ein KHD!) quasi „das Sagen hat“, was nach seinen Wünschen zu geschehen „habe“, daß also somit auch nicht irgendein Verein quasi die „Interessen“ des Landes und seiner Bevölkerung zu bestimmen und zu vertreten hat, sondern nur das Abgeordnete n h a u s ! So hat z. B. ein KHD auch nicht „zu bestimmen“, ob sich der Bund (also das „böse“ Wien) mit dieser Materie zu befassen hat (Anm. er hat!) oder nicht!

Solange man in diesem Lande nicht bereit sein wird, einem KHD unmißverständlich seine Grenzen aufzuzeigen, wird sich an der Art seines Wirkens und Auftretens auch todsicher nichts ändern!

Guttenbrunner Herbert,
Köttmansdorf

bodo vse duhovnike preganli in vi boste tukaj brez duhovnikov.“ Tudi Podgorc in pa Blüml sta udarjala na vso moč. Blümlovo geslo je bilo: „Dati moramo glasove krščanskim socialcem iz višjih vidikov!“ Tudi Starc je v debati zastopal to stališče.

Konec koncev je bilo bojno glasovanje in nasprotna stran je zmagala: večina je odločila, da je treba slovenske koristi podrediti interesom katoliške politike. Kako neradi so ljudje takšno odločitev sprejeli, je videti iz tega, da sem kljub vsem naporom svojih nasprotnikov propadel samo za nekaj glasov.

Pri tej priložnosti je bilo tudi sklenjeno, da kandidira Starc na prvem vodilnem mestu, medtem ko je meni bilo določeno drugo mesto. Pa to je zame bilo misljeno le pogojno, namreč, če sprejemem na znanje, da nimam pravice do vodilne besede v slovenski stranki. Kar naravnost mi je to povedal dr. Blüml, s katerim sva po končanem zborovanju govorila še dve uri.

V tem pogovoru je on stvar navsezadnje takole formuliral: „Za deželni zbor, prosim, tu smo mi kontentni, da eventualno samostojno nastopimo, v državni zbor pa je treba glasove iz višjih vidikov dati na vsak način krščanskim socialcem.“ Ultimativno je pristavil: „Voditelji koroških Slovencev smo mi, duhovniki, in nam pripada vodilno mesto in kdor ni z nami, je proti nam! Če to sprejmete, gremo skupaj, če ne sprejmete, smo ločeni ljudje!“

Jaz sem bil s tem postavljen pred težko politično odločitev. Največ pomislekov mi je vzbujalo dejstvo, da ni bilo nikogar, kamor bi se dalo nasloniti, saj s socialno demokracijo ni bilo nič. Posvetoval sem se tudi z dr. Josipom Vilfanom, s katerim sva se srečala na manjšinskih kongresih. On mi je priporočil, naj obdržim mandat že zato, da bi lahko še naprej bil predstavnik na manjšinskih kongresih. Veliko mu je bilo na tem, da me obdrži tam, čeprav je s Koroškega bil še Starc, oziroma pozneje Tischler. Priporočilo dr. Vilfana mi je bilo vodilno.

(Se nadaljuje)

Ne morem, nočem, ne bom

Živel je neviden škrt, ki je bil tako bogat, da je imel kar tri imena. NE MOREM je posedoval po očetu. NOČEM po mami, NE BOM je bilo njegovo lastno ime.

Ta škrt je bil velik potepuh. Za družbo si je najraje izbiral otroke. Tudi Nino.

Ko sem Nini ukazala, naj zjutraj vstane, ji je nagajivec najbrž splezal za uho in se ji predstavil: „NE MOREM“. Nina je bila omamljena od šepetanja in je vztrajno ponavljala z njim: „Ne morem, ne morem.“

Ko so se na mizi ponujale slastne zapečene žemljice z maslom in škodela mleka, jo je škrt še vedno spremljal. Zdal ji je najbrž sedel za drugo uho in ji prigovarjal: „NOČEM“.

Ko so bile igrače v Ninini sobi tako razmetane, da nisem mogla napraviti niti koraka, ne da bi stopila nanje, sem ukazala: „Nina, pospravi!“

„NE BOM.“

Ukaz sem nekajkrat ponovila, a ni pomagalo. Nina ni ubogala, ker še sama ni vedela za hudobnega škarta.

Pa je potepinu pri Nini postalo dolgčas in zavlekel se je kdove kam.

Nina je tedaj brez upiranja vstala, z velikim tekom pospravila hrustljave žemljice v trebušček in me celo prišla povabit, naj si ogledam, kako je pospravila igrače.

Ze sem se razveselila, da takih hudobnih besed, kot so: NE MOREM, NOČEM, NE BOM, ne bom nikoli več slišala. Prehitro sem se veselila.

Zmanjkalo je kruha, zmanjkalo je žemljic za Nino. Peči bi morala. Morda spečem pogačo? Tudi moke ni bilo več. Stari lončeni pisker, v katerem sem hranila jajca, ki jih je nesla naša edina kokoška, je ves teman in prazen bolščal vame.

Do mlinarja stopim, da mi proda moko, in kokoško poiščem, da mi znese jajca. Potlej zamemim za Nino: kruh, žemljice, rumeno pogačo ali kaj slajšega.

Mlinar je bil prijazen možak, oprazen z moko po črnih skodranih laseh in poredno zavihanih brkih, bel še po čevljih, moke pa mi le ni dal. „Ne morem,“ je rekel.

Naš zanimivi svet

Prvi skok s padalom je izvedel Francoz Sebastien Lenormand leta 1783 v Montpellieru; vrzel se je z vrha drevesa in prispel na tla nepoškodovan. Vendar takrat za padala še ni bilo praktične uporabe, ker še niso poznali letal.

V prazgodovinskih časih so bili ljudje prepričani, da povzročajo boleznili zli duhovi. Vsako pleme je imelo čarovnike, ki naj bi te zle duhove izganjali. Nadevali so si razne grozotne maske in skušali z divjimi plesi, rjovenjem in magičnimi formulami prestrašiti zle duhove in jih prisiliti, da zapustijo telo bolnika. Na „duhove“ seveda ta postopek ni imel nobenega vpliva, na bolnika pa je z avtosugestijo učinkoval tako močno da je mnogokrat res ozdravel.

Pravega briljanta ni težko razlikovati od steklenega ponareodka. Zadostuje ga obližniti: pri pravem briljantu je občutek na jeziku hladen, pri ponaredku pa topel.

Od vseh rastlin s stebelom raste najhitreje bambus. Pri preizkuhi na otoku Cejlonu so ugotovili, da so nekatere vrste zrastle tudi do 40 centimetrov na dan in doogle 40 metrov višine.

V turčiji za voznike, ki prekoračijo največjo dovoljeno hitrost, niso predvidene denarne kazni marveč jih naložijo na policijski avto, odpeljejo kakih 30 kilometrov daleč in pustijo kje sredi polja.

Od vseh živali so najbolj „delavni“ ptiči. Drozg je na primer 19 ur dnevno na nogah. Med tem časom opravi kakih 500 poletov, da preskrbi hrano za mladiče. Vrabec „dela“ 18 ur, kos pa 16 ker je eden največjih zaspancev med ptiči. Kljub temu poleti okoli 400-krat naokoli po hrano.

Leta 1801 sta se srečali v Gibraltarski ožini španski ladji „Carlos III“ in „San Hermenegildo“. Oba kapitana sta mislila da je druga ladja angleška, in sta ukazala, naj jo za-čepno obstreljevata s topovi. Ko sta opazila pomoto, je bilo že prepozno; obe ladji sta se potopili.

Na njegovem legendarnem potovanju na Kitajsko sta Marca Pola spremljala oče in stric. Vseh sedemnajst let, ko je Polo opravljal za cesarja mnoge važne misije po vsem imperiju, sta sorodnika udobno živela v Pekingu.

Leta 1296 so indijsko mesto Delhi oblegale muslimanke čete pod vodstvom Ala-ud-dina. Indijci o se upirali tako dolgo, da je oblegovalcem zmanjkalo kamnov, ki so jih z metalnimi stroji lučali na sovražnike utrdb. Da ne bi prekinili bambardiranja, je ukazal Ala-ud-din ves dan metati na sovražnike utrdb vreče zlata. Zaradi velike teže so povzročile te „bombe“ veliko škodo.

„Mlinar, zakaj mi ne prodaš moke?“ sem ga spraševala.

„Ne morem,“ je ponovil. „Njiva mi ni dala zrnja!“

„Otrresi svojo obleko, pa mi jo daj!“

„Iz tega ne boš mogla zamesiti.“

Za menoj je pritekla kokoška, potresavala z ognjeno rdečo rožo in prepevala svoj večni: „Ko-ko-ko... koooo.“

„Kurica, najboljša kokoška, daj mi jajce, da zamemim za svojo deklico!“

„Ko-koo, kokodak, nočem,“ je rekla najboljša kokoška. „Tudi meni polje ni dalo zrnja... Kako naj ti znesem jajce?“

Ko sva šli na polje, sva bili obe z deklico žalostni.

„Polje, zorano in posejano... zakaj nisi dalo mlinarju zrnja, da bi ga zmlal v moko in še za...“

Pametne misli

- **Uspeh je, ko človek v svojem delu pride do vrha, a neuspeh, kadar isti človek pozabi, kje je začel.**
- **Če ste našli v življenju pot brez zaprek, potem videte, da ta gotovo nikamor ne vodi.**
- **Človek ima želje, dokler živi, zato se nikomur ne morejo vse izpolniti.**
- **Kjer ni ljubezni, tudi zvestoba ni potrebna.**
- **Resnica včasih potone, a se nikoli ne potopi.**
- **Človek se nikoli ne spametuje s svojo glavo.**
- **Lažni prijatelj je kakor senca; sledi ti samo, dokler ti sije sonce.**
- **Mnogo lažje je izpolnjevati dolžnosti, ki so se že spremenile v navado.**
- **Najlepša leta življenja pridejo, ko so dobra že minila.**
- **Za prikrivanje svojih napak porabimo toliko truda, da bi se jih medtem lahko že odvadili.**
- **Kdor nima slabih navad, verjetno tudi dobrih nima.**
- **Človek ni nikoli popolnoma zadovoljen in tudi njegov uspeh ne more biti nikoli popoln.**
- **V mladosti je vsakdo prepričan, da se je svet z njim začel in da je vse ustvarjeno prav zanj.**

mojo kokoško bi ga ostalo, da bi lahko znesla jajce?“

„Ne bom,“ je zavalovalo nizko nedozorelo klasje.

„Pa zakaj?“

„Črni oblaki so stresli name točo, namesto da bi me namočil blagi dežek in siva megla je razgrinjala svoje pajčolane nad mano, da me sonce ni moglo obsijati. Ne bom dalo zrnja ne mlinarju niti kokoški.“

Na zeleni travi sem zagledala kravico, ki se je nemirno prestopala in vohala, kot bi kaj iskala.

„Kravica, moja dobra molznica... tudi tebe potrebujem. Golida je prazna. Spusti me k vi-

menom, da namolzem toplega mleka!“

Kravica je potresla z glavo, da sem se zbala njenih rogov, in zamukala: „Ne morem. Nočem. Ne bom.“

„Kaj ti je naenkrat, prijateljica? Napasi se, saj imaš travico...“

„Fej, pa taka travica! Saj je je sam osat in plevel...“

„Zemljica, dobra moja zemljica... Zakaj si rodila tako travo, da je kravica noče jesti in mi ne more dati mleka?“

„Ker rojevam drugače, kakor vi, ljudje,“ je zadržela zemlja. „Roditi moram milijone dobrin, drugo zraven druge, vse v vseh trenutkih, da si nimam časa odpočiti. Ne morem roditi dobrega klasja, ker nimam ne sonca ne dežja, ne morem dati dobre trave za tvojo kravico. Ko me bo prijazno sonce ogrelo in blagi dežek napojil, bo zraslo tudi klasje in bo dozorelo, mehka travica bo spodrinila bodeči osat in nepotrebnii plevel.“

Zemljica je imela prav. Hotela sem s pogledom predreti sivi megleni pajčolan nad travnikom in poljem. Klicala sem sonce, čeprav sem se bala, da se bo upiralo.

Upiral pa se je nekdo drug. Z Nino sva prisluhnili in ga slišali, kako se brani: „Ne, ne bom. Ne bom več. Pusti me živeti, saj bom še zgorle. Ne morem prenašati tvoje svetlobe in vročine. Nikdar več te ne bom ščuval. Tebe že ne.“

Se vedno nisem videla nikogar. Nina pa me je napeto pogledala in rekla: „To je on... Zdal ga tudi vidim.“

„Pa kdo vendar?“

„Škrat, ki je za odrasle neviden, ta strašni hujška! Sonce ga ne mara poslušati. Kakšna sreča!“ je zaploskala Nina.

„Ali mu je ime NE MOREM, NOČEM, NE BOM?“ sem vprašala Nino, ki je z občutkom slabe vesti prikimala.

Ko je sonce obsijalo njivo in travnik, je Nina zavriskala od veselja. Zito je dozorelo in dalo mlinarju in kokoški zrnja. Mehka travica je božala kravico po gobcu, ko jo je mulila. Kravica mi je dala polno golido mleka. Stope v mlinu so zaropotale in mlinar mi je prodal veliko vrečo moke. Zamesila bom pogačo, ki jo ima Nina najraje. Ali pridete tudi vi, ko bo pečena?

Če se vam po naključju ne bo prikredel v bližino hudobni nevidni škrt, da bi vam zašepetal: „NE MOREM, NOČEM, NE BOM!“

Živali pozimi

Ptičice male, kam ste zbežale? V daljne tujine, kjer ni zime.

Le sinička prelepa ostane pri nas in poje nam ves ta dolgi čas.

Vrabci rvavi pri nas so ostali, črni kosi z dolgimi nosi.

Srnice plabe pri krmišču so stale in plaho na sladko brano čakale.

Na blatni cesti

Cesta je bila blatna. Velike luže so v siju luči postajale kot srebrna ogledala iz pravljice. Veter je potegovale deževno zaveso za sabo in jo razbil ob kamniti ograji. Nebo je bilo temno grozeče in ljudje, kot da so se poskrili.

Jana in Miro sta stopila na blatno cesto in preden sta uspela odpreti dežnik, ju je dež pošeno namočil. Čeprav je bil dežnik velik (prej se jima je zdel smešen!), je bil zdaj še premajhen za oba. Stisnila sta se drug k drugemu in si obrisala mokra lica.

„Jana, pogledaj to cesto. Kaj ni podobna življenju?“

„Je, po svoje. Tudi življenje je včasih blatno. Midva stopava in stopava, blatna sva in umazana in na sonce čakava.“

„Ti moja mala. Sploh verjameš v sonce? V najino sonce? In kdo ve kam naju vodi pot?“

„Jaz vem, kam! V prihodnost, saj tudi midva morava imeti prihodnost. Veš, Miro, vsaka stvar ima nekaj, kar mu vliiva voljo do življenja. Midva imava drug drugega, in to je dovolj.“

Njuni čevlji so bili že premočeni in ob vsakem koraku je iz njih bržgala voda. „Miro, prosim, trdneje me objemi. Zebe me. Misliš, da te doma čakajo?“

„Ne! Sicer mi je pa vseeno. Verjetno spet praznujejo kakšen rojstni dan. Rekli so mi, naj izbiram med tabo in domom. Izbral sem eno in izgubil drugo. Takšno je pač življenje. A brez tebe res ne bi mogel živeti.“

„Kako te imam rada. Vem, tvoj oče je pričakoval vse kaj drugega kot revno študentko, ki se preživlja s štipendijo in podporo sorodnikov. Ko bi imela starše, bi bilo vse drugače.“

„Nikdar več ne govori! Drug drugega imava in to je dovolj.“

Ceta se je že zdavnaj končala in stopala sta po ozki stezi; vzpenjala se je vedno višje. Drevje ob njej je bilo kot črni spomeniki presteklosti. Ni bilo več svetilk in luže so izginile, stekle so med koreninami dreves.

„Miliš, da je doma?“

„Prepričan sem da je. Babica je stara in ob takim vremenu ne more nikamor.“

„Zavidam ti optimizem. Jaz sem ga izgubil, ko sem spoznaval, kako hudobni so lahko ljudje. Si videla tistega alkoholika, kako se je repenčil, ko sem hotel sobo za nekaj tisočakov manj? In kako naju je gledala petična stara dama v stolpnici? Veselil bi se lahko le sam. Da ne mara packarije v svojem stanovanju, je modrovala.“

„Preveč si vse ženeš k srcu. Boš videl, čež nekaj minut bo vse dobro.“

Prišla sta na vrh. Mesto pod njima se je kopalo v tisočerihi obledelih lučeh. Pozvonila sta. Cez nekaj trenutkov se je prižgala v veži luč, v ključavnici je zaškrtalo in vrata so se odprla. Drobna in zgrbljena ženička si je pomencala oči, potem pa objela Jano. Njen pogled pa je obvisel na Miru.

„To je moj fant. Midva...“

Besede so se izgubile nekje v grlu. A babica je razumela. Objela je še njega in oba peljala v toplo sobo. Kot otroka ju je posadila ob kamin, jima skuhala vroč čaj ter rekla: „Zdal pa na dan z besedo, otroka! Vem da je nekaj narobe.“

„Babica, samo ti si nama še ostala. Vsi drugi so naju zapustili. Ko narediva zadnje izpite, se bova poročila. In rodil se nama bo otrok. Midva pa nimava kam...“

„Otroka, otroka!“ Zakaj nista že prej prišla k meni? Vedno sem bila tako osamljena. In komaj že čakam vnučka.“

Jana in Miro sta se nasmehnila in poljubila babico.

Za dežjem vendar mora priti sonce in naslednje jutro je posijalo. Osušilo je blatno cesto. Dva človeka pa sta bila neskončno srečna, da so na svetu še babice.

Kurir Marko

Mrzel zimski dan se je nagibal v večer, ko se je med grmovjem neslišno plazila človeška postava; bil je fant, star kakih štirinajst let. Njegova drobna postava se je vila po gozdni stezi in njegove oči so oprezno opazovale na vse strani. Vsak grm je pregledal in ugotavljal, če se v njem ne skriva sovražnik. S strahom se je premikal; noge je imel že ozeble in jih je premikal po visokem snegu. Omahaoval je in ob vsakem koraku se je spotaknil.

„Samo minuto posedem,“ si je mislil. „Odpočijem si, ker sem utrujen.“ V notranjosti pa je v njem tlela misel, ki ga je spodbujala, hrabrila: „Naprej, Marko, niti trenutka ne smeš zamuditi, kajti tvoji tovariši so v nevarnosti!“ Premražen in

utrujen se je pognal naprej — mora opozoriti tovariše, da so v nevarnosti, da jim grozi smrt.

Upiral se je snegu in lakoti in prišel je do cilja. Izročil je poročilo. Našel je tovariše, videl je njihove poglede in voljo, da se borijo do zmage. Rešil jih je smrti.

Marko je večkrat hodil po takih naporih kurirskih poteh. Tudi ujeli so ga, a tovarišev ni izdal, čeprav so ga mučili in mu grozili s smrtjo.

Marko in njegovi tovariši so bili prepričani v zmago in so se bojevali do zadnje kaplje krvi. Zmagali so. Ponosni so. Ponosni smo nanje in hvaležni smo jim, da lahko uživamo svobodo.

„Zakaj bi me bolela glava od teh kolov, če ni treba?“

Rok Petrovič o čeladi, ciljnih in pripravah

Mali slovenski narod ima vedno več velikih smučarjev. Prva zmagala devetnajstletnega Roka Petroviča v tekmovalstvu za svetovni pokal, dobre uvrstitve Bojana Križaja, Borisa Strela in Grega Benetika, presenetljivo tretje mesto Mateje Svet in dobri rezultati Katre Zajc, Barbare Kuhar ter drugih tekmovalcev in tekmovalk potrjujejo, da so se slovenski oz. jugoslovanski zimski športniki letos pripravili še bolj načrtno in temeljito. Roku Petroviču, ki je zmagal v Sestriersu najbolj presenetil, smo postavili nekaj vprašanj.

Slovenski vestnik: Na Koroškem smo z veseljem spremljali tvoj tek in tvojo zmago v Sestriersu. Čestitamo! V čem vidiš glavne vzroke za stanovito napredovanje slovenskega zimskega športa?

Rok Petrovič: Zelo pomembna je individualizacija treninga. Vsak tekmovalec ima svoje potrebe, zato je treba za vsakega posameznika narediti poseben program in z njim sodelovati. Imamo pa tudi zelo racionalno razporejene trenerje in dokaj kvalitetno pripravljene treninge.

SV: Kdo so vaši trenerji?
Petrovič: Trenirajo nas Filip Gartner, Jože Šparovec, Danilo Vodovnik in kondicijski trener Marko Klemenčič. Eden je glavni trener, drugi je pristojen za slalom, tretji pa za veleslalom.

SV: Kakšne cilje imaš za to sezono?

Petrovič: Strokovni svet je po pogovoru z menoj postavil ta cilj: v slalomu za svetovni pokal naj pridem 3-krat med prve 15, enako v veleslalomu. Osebnostno si ne postavljam ciljev v zvezi z uvrstitvami, ampak samo glede tehničnega in celotnega lastnega napredka. V letošnjem pripravljalnem obdobju zaradi poškodbe ni-

sem vsega naredil, kot sem si zamisljal. Zato cilji tudi niso tako visoki. V hrbtnem delu sem imel bolečine, dokaj močne. Šele zadnji mesec sem se čisto normalno pripravljaj, prej dva meseca pa ne.

SV: Za Sestriers torej nisi pričakoval tako dobre uvrstitve?

Petrovič: Ne. Ampak, ko sem v veleslalomu v svetovni seriji dosegel že dokaj dober uspeh, sem vedel, (— ker sm v slalomu nekoliko bolj —), da to pač pomeni, da sem lahko še nekoliko boljši.

SV: Kakšno vlogo igra zate čelada, ki sta jo z Bojanom Križajem predstavila javnosti?

Petrovič: Za nekatere je kvalitetno, ker ne premika očal. Ampak jaz sem imel že lansko leto lepljiva očala, ki so se prilepila na obraz, zato

100 let Gorjanci — 100 let Gorjanci
Slovensko prosvetno društvo „Gorjanci“ Kotmara vas in Slovenska športna zveza Celovec vabita na

1. SLOVENSKI HITROPOTEZNI ŠAHOVSKI TURNIR

Čas: nedelja, 22. december 1985 ob 9.30 uri
Kraj: gostilna Puschnig v Sentkandolfu pri Kotmari vasi
Vabljeni so vsi ljubitelji šahovske igre, čakajo vas lepe nagrade!
100 let Gorjanci — 100 let Gorjanci

WIESER IN ORAŽE ZMAGALA BOKSANJE:

Tudi na mednarodnih turnirjih zmagovala Franci Wieser in Marjan Oraž. Zadnje nedeljo sta v Innsbrucku postala mladinska zmagovalca v srednji in lahki kategoriji. Wieser je najprej premagal Nemca Braunsteina (rsc. v 2. kolu), nato pa še v finalu Labecka (Wörgl) v drugem kolu. Oraž je pa je v prvem boju s k. o. premagal jugoslovanskega nasprotnika, v finalni tekmi pa Turka Durguta, ki je nastopil za moštvo iz Innsbrucka.

Šmučarski tečaj

Smučarski tečaj Slovenske športne zveze 1986 bo v času od sobote 8. februarja do 15. 2. 1986 v Aprici v severnoitalijanski pokrajini Lombardiji.

Udeleženci bodo bivali v hotelu Ginepro v Aprici, v neposredni bližini žičnice.

Aprica je zaslovela skupaj z Bormiom kot prizorišče svetovnega prvenstva v alpskem smučanju za ženske 1985.

V cení ašil. 4000.— je zajetih 6 polnih penzionov, 6 dnevna vozovni-

ca za vlečnice, prevoz z avtobusom iz Celovec v Aprico in nazaj in prispevek za šolo v smučanju pod strokovnim vodstvom. Udeležba v šoli smučanja (v dopoldanskih urah) je prostovoljna. Otroci do 10 let imajo popust na ceno.

Prijave sprejema z naplačilom šil. 1000.— POSOJILNICA CELOVEC, Bahnhofstraße 1, (konto št. SSZ 2911).

Število udeležencev je omejeno. Rok za prijave je 13. januar 1986. Prijave se bodo upoštevale po vrstnem redu.

SREČAJO SE UDELEŽENCI SMUČARSKIH TEČAJEV

Vabimo Vas na srečanje udeležencev smučarskih tečajev Slovenske športne zveze, ki bo v torek, 17. dec. 1985 s pričetkom ob 19.00 uri v Mladinskem domu SSD, Mikschallee 4, v Celovcu. Na srečanje prinesite s seboj filme, slike in diapozitive smučarskih tečajev, katerih ste se udeležili. 8 mm- filmski projektor in

diaprojektor sta na razpolago. Ogleдали si bomo med drugim serijo diapozitivov sarajevskega smučarskega tečaja. Na srečanje so vabljeni udeleženci smučarskih tečajev in ljubitelji zimskega športa. Na svidenje!

Danilo Prušnik l. r. predsednik

tu nisem imel problemov. Predvsem je pri meni to: zakaj bi me bolela glava od teh kolov, če ni treba! To je bistveno. Toliko in toliko udarcev je in sevada se na to navadiš. Zakaj bi imel buške na glavi, če ni treba. Tako se bolje počutim.

SV: Kako to, da se voziš s smučarki Rossignol?

Petrovič: Rossignol skupaj z ELAN-om podpira naš ski-pool, zato nekateri vozimo na teh smučeh. Tudi Grega Benetika (ki je sedaj zmagal v evropskem pokalu) in Bergant vozita na teh smučeh.

SV: Ali tudi v smučarskem športu čutite sledove nacionalizma?

Petrovič: ... v zadnjem času se pojavlja. Moram pa povedati, da se ne pojavlja med tekmovalci. Tekmovalci smo skoraj ves čas kupaj. Skoraj ne vemo, kdaj ne bi bili skupaj. Zato nacionalizem med nami ne igra vloge. To se bolj pojavlja med novinarji, med ljudmi okoli nas. Za nas je zdrava konkurenca nekaj normalnega. To je tako pri otrocih kot tudi pri vrhunskih športnikih. Nekateri pač spretno izkoriščajo emocionalni moment naših navijačev!

SV: Ali predstaviš našim bralcem še svojo športno pot?

Petrovič: Z desetimi leti sem bil cibanski slovenski prvak. Nalednje leto sem tekmoval na največjem mednarodnem tekmovalstvu za 11- do 14-letne, za trofejo „Topolino“. Tekma je bila na italijanskem Monte Bondone navzoči so bili tudi Amerikanci in Kanadčani; zmagal sem. Petkrat sem dobil to trofejo. Nato sem tekmoval na mladinskem evropskem prvenstvu, bil sem šesti v veleslalomu. Leto navrh sem bil četrti v veleslalomu, v slalomu pa diskvalificiran, tako da sem izgubil prvo mesto. Leta 1983, pri svetovnem mladinskem prvenstvu, tudi v Sestriersu, pa sem zmagal v slalomu in bil tretji v veleslalomu.

SV: Hvala za pogovor.

Šah: Drugo moštvo SŠZ na tretjem mestu

Še pred začetkom prvenstva v vzhodni skupini tretjega razreda sta dva kluba odstopila: Področja II in Landskron II. Za napredovanje v drugi razred tekmuje torej le osem moštev, med njimi tudi druga ekipa Slovenske športne zveze. Že v prvem kolu so morali slovenski šahisti počivati (tekma proti Področji), v drugem kolu pa je sledil šok: z najmočnejšo postavlo katastrofalen poraz proti znatno šibkejši ekipi Althofna! Sledilo se sicer tri zaslužene zmage (Glanegg, Tanner, Deutsch-Griffen), ki so potrdile ambicije slovenskega moštva začetkom prvenstva: osvojitve prvega mesta. A nesrečni poraz v Althofnu — po katerem so igralci SŠZ dobili od drugih klubov vzdevek „levi z Althofna“ — je verjetno pogubil vsa tozadevna prizadevanja. Zadnje upanje drugega moštva je pa še, da ima vodeči eno igro več in se bi dal s primerno disciplino igralcev še dohiteti. Leksusa, da bi nastopili le s štirimi igralci (kot zadnjič v Deutsch-

Griffenu), si slovenski šahisti ne smejo več privoščiti! V novem letu pa bodo morali igrati tudi šahisti, ki se doslej še niso vključili v prvenstvo (kot npr. Sitler, Waldhauser in Koren). Polem je še vse možno ...

Lestvica tretjega razreda - vzhod (zaključek leta 1985)

1. PSV Althofen II	5 4 1 0 29,5
2. ASKO Badensdorf II	4 2 2 0 23
3. SŠZ Celovec II	4 3 0 1 21
4. WSV Union Passering	4 1 1 2 16
5. SG Tanner Celovec II	4 2 0 2 15,5
6. PSV/HSV PSK Celovec II	3 1 2 0 14
7. SC Raika Deutsch-Griffen	4 0 0 4 5,5
8. FKG Glanegg	4 0 0 4 3,5

Kako so igrali v drugem moštvo

Dr. Joži Amrusch	3	3	0	0	3
Herbert Rulitz	3	3	0	0	3
Franci Rulitz	4	2	2	0	3
Ivko Fern	3	2	0	1	2
Mirko Laußegger	1	1	0	0	1
Gorazd Zivković	2	1	0	1	1
Ivan Lukan	2	1	0	1	1
Joško Pač	2	1	0	1	1
Lojze Gallob	1	0	0	1	0
Tončka Einspieler	1	0	0	1	0

Naslednja šahovska tekma

v nedeljo, 15. decembra ob 15. uri v Wietersdorfu
WSG Wietersdorf I — SSK „Obir“

SANKARSKA TEKMA ZA OBIR POKAL
bo v nedeljo 15. 12. ob 10. uri v Lobniku.
Organizator SSK Obir

PISMO BRALCA:

Kakor v igri „Zdraha na vasi“ je bilo na seji, sklicani po lajnistvu KPD Šmihel, dne 7. 12. tega leta.

Včasih so se društveniki v predbožičnem času pripravljali za kako igro. Saj je bila stara tradicija Šmihelskega društva, pripraviti za Štefanovo kako večjo kulturno prireditve. V zadnjih letih se je ta tradicija opustila. Škoda! Zato pa so si nekateri odborniki nadeli drugo nalogo: sejati nemir in razprtijo med miraljubne vaščane. Povod temu je bila kajpada Šmihelska godba na pihala, katera že štiri leta pridno deluje. V teh letih so se društveniki bore mlo zanimali zanjo. Drži, da so ji dali v farni dvorani prostor za vaje in da so vsako leto priredili zaključni koncert glasbene šole. A to je bilo že skoraj vse. Vse breme in žrtve, ki jih zahleva ustanovitev take godbe, so nosili:

Kmalu izide zbirka Artačevih pesmi

V teh dneh dotiskujejo prvo zbirko pesmi koroškega skladatelja Hanzija Artača. Za konec leta bo v založbi Drava izšla zbirka „Ob reki Dravci“ s 25 pesmimi, ki jih je Obirčan Hanzij Artač uglasbil na besedilo Milke Hartmanove.

S pesmimi, ki so vse napisane za mešani zbor in jih koroški zbori deloma tudi že pejejo, nadaljuje Artač „v najboljšem pomenu besede tradicijo koroške slovenske zborovske glasbe“, ugotavlja v uvodu zbirke

docent Akademije za glasbo v Ljubljani Samo Vremšak. Dr. Pavle Zablatic pa ljubiteljem koroških pesmi razlaga ustvarjalnost Hanzija Artača in Milke Hartmanove.

„Ustvarjalni ljudje slovenske narodne skupnosti potrebujejo možnost stopiti v javnost, kjer jih naj preizkusijo“, pravijo v založbi Drava, ko sprašujemo po mestu, ki ga dajejo nadsto strani obsegajoči zbirki Artačevih kompozicij

Milka Hartman in Hanzij Artač

znotraj založniškega programa. Še posebej pomembna je takšna objava z ljudi, ki imajo za seboj tisto samorastniško pot, ki ima med koroškimi Slovenci že mnogo zgledov. Razvoj Hanzija Artača v zadnjih dvajsetih letih seže namreč od nekvalificiranega cestnega in gozdnega delavca z ljudskošolsko izobrazbo do samostojnega komponista zborovskih pesmi, ki — kot pravi Samo Vremšak — izrazno ... nadaljuje tisto tradicijo koroške slovenske zborovske glasbe, „ki so ji pred njim postavili temelje bardi slovenskega koroškega zborovstva Dev, Švkaršič, Horvat in Kernjak.“

Že v ljudski šoli na Obirskem, ko ga je poučeval učitelj Valentin Polanšek, so Hanzija Artača navduševale melodije in pesmi. Ko je po ljudski šoli delal kot cestni in gozdni delavec pri grofu Thurnu in deželnem agrarnem uradu, se je začel glasbeno izobraževati. V okviru deželne glasbene šole ga je tri leta dolgo enkrat na teden poučeval Vladimir Prušnik, pri katerem se je Artač učil pisati in spoznavati note ter igrati na harmoniko in klavir. Njegovi kolegi na delu tedaj res niso razumeli, kaj Hanzij „zapravlja“ svoj denar z nakupovanjem instrumentov!

Da je od leta 1977 do 1979 nastopal z lastnim ansamblom in žel na področju narodnozabavne glasbe tudi razna priznanja, že skoraj ni več treba omeniti. V tej dobi pa se je zbudilo še večje veselje do skladanja lastnih melodij. Ko je leta 1981 dobil od dežele Koroške podeljeno delovno štipendijo za glasbo, se je odločil za zasebni študij v Ljubljani, kjer se je učil harmonije in kompozicije pri Maksu Jurcu, Samu Vremšaku ter Urošu Kreku. S tem strokovnim izpopolnjevanjem se je Hanzij Artač oddaljil od popolnega samouka, tako da se je lotil zborovskih kompozicij.

Poleg besedil Milke Hartmanove je v zadnjem času uglasbil tudi besedila Andreja Kokota, Valentina Polanška, Kuchlinga, najbolj ga pa veseli, da se bo posnetkom na samostojni mali plošči in posnetkom v celovškem ter ljubljanskem radiu pridružila kmalu še velika plošča. V aranžmaju Bojana Adamiča, bomo lahko kmalu poslušali dvanajst pesmi v izvedbi Oto Pestnerja, Meri Avsenikove in žensk. terceta „Strune“.

Tudi Hribnikova kajža - rojstna hiša Hanzija Artača - se je morala umakniti napredku

Šmihel — zdrava na vasi

1.) Profesor, ki je skozi vsa leta marljivo učil in z čudovitim optimizmom navduševal mlade fante, ter jih bodril k učenju, da je v razmeroma kratkem času napravil iz njih to, kar so danes.

2.) Starši, ki so se dostikrat morali odpovedati marsičemu, da so mogli nabaviti svojim otrokom drage instrumente, jih vozili na vaje in na neštele prireditve, na katerih je godba sodelovala. In končno fantje sami, ki so se vsa leta marljivo učili in žrtvovali vsako nedeljsko dopoldne in neštete večerov za skupne vaje. Vrh tega so sami zbirali sredstva, s katerimi so si nabavili noše, kupovali nolni material in krili vse druge izdelke. Izvrstno so starši, fantje in profesor sodelovali pri organiziranju izleta v Loče (Brežice), kamor jih je povabila tamošnja godba. Brezhibno so organizirali tudi protiobisk

Ločanov, da naštejem le nekaj lastnih prireditvev Šmihelske godbe na pihala. In vse to v najlepši slogi, z dobro voljo in brez sodelovanja KPD.

Zato ne vidim vzroka, da bi zdaj ko se snuje vodstvo tej naši godbi, moralo KPD postati iniciativno in vsiljevati fantom predstojništvo, katerega odklanjajo. Da taki razgovori, kot je bil v soboto 7. decembra, kjer se posamezniki tako spozabijo, da celo profesorju podtikavajo nepoštenost, celi stvari samo škoduje, leži na dlani.

Pustimo našim mladim godbenikom, da si sami izberejo in izvolijo svoje predstojništvo in svoj način delovanja, ker sami najbolje vedo, kaj in kako hočejo. Mi pa jih podpirajmo kot do zdaj in ne dajmo se razdvajati!